

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM SÜRECİNDE
YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN VELİ GÖRÜŞLERİ**

Duygu TOKER POYRAZ

Denizli - 2022

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM SÜRECİNDE YAŞANAN
SORUNLARA İLİŞKİN VELİ GÖRÜŞLERİ**

Duygu TOKER POYRAZ

Danışman

Doç. Dr. Funda NAYİR

TEŞEKKÜR

Proje çalışmam sırasında desteğini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Funda NAYIR'a

Yüksek Lisans Eğitimimiz boyunca derslerimize girerek önümüze yeni yollar açılmasını sağlayan tüm değerli öğretmenlerime,

Eğitim dönemim boyunca yerine getiremediğim sorumluluklarımdan şikayet etmeden her türlü desteği veren sevgili eşim Abdullah POYRAZ'A, canım annem Şefika Nihal TOKER'e ve birlikte geçireceğimiz zamanlarından çaldığım çocuklarım Cemre ve Kuzey POYRAZ'a

Tüm kalbimle teşekkür ediyorum.

Duygu TOKER POYRAZ

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu proje çalışmasında; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Duygu TOKER POYRAZ

ÖZET

Göçmen Öğrencilerin Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Veli Görüşleri

TOKER POYRAZ, Duygu

Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD.

Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Funda NAYİR

Haziran 2022, 49 sayfa

Bu araştırmada ilkokulda eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin Türk ve yabancı uyruklu velilerin görüşlerini kendi bakış açılarıyla ortaya koymak amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenine göre oluşturulan çalışmanın verileri; Denizli ili, Tavas ilçe merkezinde bulunan üç devlet ilkokulundaki on Türk, on yabancı uyruklu veli ile her grup için ayrı olarak hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Elde edilen veriler nitel olarak analiz edilip yorumlanmıştır. Araştırma sonuçları, göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde yaşanan sorunlar, Türk velilerin gözüyle ve göçmen velilerin gözüyle olmak üzere iki başlık altında açıklanmıştır.

Araştırma sonucunda göçmen öğrencilerin dil problemi nedeniyle hem okula uyumda hem de akademik başarısı sağlamada yetersiz oldukları, ailelerin ilgisizliğinin ve maddi olanaksızlıkların kişisel temel ihtiyaçların karşılanmasında sorun yarattığı, kültürel farklılıklardan dolayı Türk öğrencileri olumsuz yönde etkiledikleri, okulda ayrımcı davranış ve sözlere maruz kalabildikleri Türk velilerin gözüyle ortaya konmuştur. Göçmen veli gözünden öğrencilerin sorunları; temelde dil olmak üzere, maddi durumdaki yetersizliklerden, arkadaşları tarafından dışlanmalarından, Türk toplumunun hem ailelere hem de öğrencilere yeterince yardımcı olmamalarından kaynaklanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Göçmen öğrenciler, uyum sorunları

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI	-----	iii
TEŞEKKÜR	-----	iv
ETİK BEYANNAMESİ	-----	v
ÖZET	-----	vi
İÇİNDEKİLER	-----	vii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	-----	1
1.1. Problem Durumu	-----	1
1.2. Problem Cümlesi	-----	3
1.3. Alt Problemler	-----	3
1.4. Amaç	-----	3
1.5. Önem	-----	3
1.6. Sınırlılıklar	-----	3
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	-----	4
2.1. Göç ve Göçmenlik	-----	4
2.2. Göçmen Öğrencilerin Eğitiminde Yaşanan Sorunlar	-----	4
2.3. İlgili Araştırmalar	-----	6
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	-----	10
3.1. Araştırmanın Modeli	-----	10
3.2. Çalışma Grubu	-----	10
3.3. Veri Toplama Aracı	-----	11
3.4. Geçerlilik ve Güvenirlilik	-----	11
3.5. Verilerin Analizi	-----	12
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR ve YORUM	-----	13
4.1. Türk Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Dil ve İletişim Konusunda Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular	-----	13
4.2. Türk Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Okul İçinde Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular	-----	14

4.3. Türk Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Okul Dışında Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular	16
4.4. Türk Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilere Yönelik Olumlu ve Olumsuz Algılara İlişkin Bulgular	18
4.5. Göçmen Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Dil ve İletişim Konusunda Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular	21
4.6. Göçmen Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Okul İçinde Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular	23
4.7. Göçmen Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Okul Dışında Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular	27
4.8. Göçmen Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilere Yönelik Olumlu ve Olumsuz Algılara İlişkin Bulgular	28
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER	30
5.1. Tartışma ve Sonuç	30
5.2. Öneriler	33
KAYNAKÇA	34
EKLER	37
ÖZGEÇMİŞ	41

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

İnsanların yaşamlarına devam edebilmeleri için gereken bazı temel ihtiyaçları olduğu bilinmektedir. Beslenme, barınma, güvenlik ihtiyaçlarının karşılanamadığı durumlarda insan hayati tehlikeye girebilir. Yaşadıkları yerlerde salgın hastalıklar, savaşlar, kıtlıklar, siyasi ve sosyal krizlerle karşı karşıya gelen insanlar yüzyıllardır bireysel ya da kitlesel halde bölgelerini terk ederek başka bölgelere, ülkelere taşınmışlardır. Göç insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar olan süreçte devam eden, bundan sonra da yaşanacak olan evrensel bir durumdur. (Bülbül ve Köse, 2010)

Türk Dil Kurumuna göre göç “*ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden farklı bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret*” olarak tanımlanmaktadır. (Türk Dil Kurumu TDK, 2022) Bozan (2014)’e göre göç kişilerin süreli ya da süresiz olarak yaşam alanlarını değiştirmeleridir (Bozan, 2014). Gerek gönüllü gerekse zorunlu gerçekleşen göç eylemi, yalnızca göç edenler için değil, göç edilen yerde yaşayan yerleşik halk için de pek çok problem oluşturmaktadır. Göçmen ise “*göç eden kişidir*” Uluslararası Göç Örgütü (IOM) Göç Terimleri Sözlüğü, 2. Baskı, sf. 36)

2011 yılında Suriye’de başlayan iç karışıklıklar sonrasında Türkiye sınırlarını komşu ülke vatandaşlarına açmış, geçen 11 yıl içerisinde ülke çok büyük bir göçmen nüfusa sahip olmuştur. TC. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığının Mayıs 2022 verilerine göre Türkiye’de “geçici koruma” koruma kapsamındaki Suriyeli sayısı 3.762.889 kişi olup, ülkede bulunan 5.013.631 yabancı uyruklu kişi içerisindeki en kalabalık grubu oluşturmaktadırlar. Bu kadar büyük bir göçmen nüfusa ev sahipliği yapmak pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Göçmenlerin sağlık, beslenme, barınma, sağlık gibi ihtiyaçlarının giderilmesi veya hiç olmazsa azaltılması için gereken çalışmalar yapılmaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Göç ve Acil Durumlarda Eğitim Daire Başkanlığı verilerine göre geçici koruma altında bulunan yabancı uyruklu çocuk nüfusu 1.124.353’tür. Bu nüfusun 417.546’sını ilkökul çağındaki çocuklar oluşturmaktadır (MEB, 2022). Bu çocukların eğitim süreçlerine dahil edilmeleri noktasında yasal adımlar atılmış olsa da bu adımlar tüm çocukların eğitime erişimi konusunda yeterli olamamıştır. MEB verilerine göre; İlkokul çağında bulunan göçmen çocukların %65’ini teşkil eden 688.694’ü Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda eğitim görmekte, %35’i ise hala eğitimden uzaktır (MEB, 2022).

Göçmen çocukların eğitimi, onların sadece akademik yönden başarılı olması için değil öncelikle yeni dahil oldukları topluma kabul ve uyumlarının sağlanmasında son derece gerekli bir süreçtir (Koçak ve Gündüz, 2016). Göç süreci ve sonrasında yaşlarına göre çok büyük travmalar yaşayan bu çocukların akademik ihtiyaçlarının öncesinde fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarının, yaşadıkları sıkıntıların belirlenmesi, sağlıklı ve etkili bir iletişimle toplumsal hayata adapte olabilmelerinin sağlanması sadece okullar, öğretmenler, yöneticiler ve hazırlanan eğitim programlarının sorumluluğu olarak görülmemelidir. Öğrenim çağındaki göçmen öğrencilerin bu ihtiyaçlarının giderilmesi yalnızca okullarda yürütülen faaliyetlerle sağlanamamaktadır. Bu sürecin sağlıklı işleyebilmesinde pek çok etken rol oynar. Göçmen çocukların dışlanmamaları, toplumsal uyum sorunu yaşamamaları, iki halkın birbirine güven içinde bir arada yaşaması ve bu çocukların okul sistemine dahil olmaları için sadece göçle gelen bireylerin değil, yerel halkın da bu sorumluluğu alması gerekmektedir (Elsiveyden, 2021).

Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde, göçmen çocukların eğitimleri sırasında öncelikle dil farklılığı nedeniyle uyum sağlayamama, içe kapanma, şiddete başvurma, dışlanma gibi sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Yerel halkın ve göçmenlerin birbirleri hakkındaki olumsuz tutum ve davranışları aynı okuldaki göçmen ve Türk çocukların ilişkilerini şekillendirebilmektedir (Koşar ve Aslan, 2020).

Kişiliğin temellerinin insan hayatının ilk beş yılında atıldığı, aile tutumlarının çocuğun tutum ve davranışlarının şekillenmesinde çok önemli bir etkiye sahip olduğu, çocuğun anne ve babasını izleyerek model aldığı düşünüldüğünde iki tarafın çocuklarının okullarda bir araya gelerek sosyal uyum içinde bulunabilmesi için okulların üstlerine düşen görevleri yerine getirmesi kadar ailelerin de kendi üstlerine düşen sorumlulukların yerine getirmesi olmazsa olmaz bir gerekliliktir (Aydoğan, 2020). Bu nedenle iki veli grubunun da ön yargılarını bir tarafa bırakarak birbirlerini tanımaya, anlamaya, kaynaşmaya çalışmaları ve birbirlerine karşı olumlu tutumlar geliştirmeleri çok önemlidir.

Bu amaçla yapılan bu çalışmanın sınıflarında göçmen öğrenciler bulunan öğrenci velilerinin, göçmen öğrencilere yönelik düşüncelerini ortaya koymada katkı sağlayacağı ve yeni yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin velilerin görüşleri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

Göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin velilerin görüşleri nelerdir?

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Veli görüşlerine göre göçmen öğrencilerin dil ve iletişim konusunda yaşadıkları sorunlar nelerdir?
2. Veli görüşlerine göre göçmen öğrencilerin okul dışı sorunları nelerdir?
3. Veli görüşlerine göre göçmen öğrencilerin okul içinde yaşadıkları sorunlar nelerdir?
4. Veli görüşlerine göre göçmen öğrencilere yönelik olumlu/olumsuz algılar nelerdir?

1.4. Amaç

Bu araştırmanın amacı, göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin göçmen ve Türk velilerin görüşlerini ortaya koymaktır.

1.5. Önem

Suriyeli çocukların eğitiminde karşılaşılan sorunları ele alan akademik araştırmalar yapılmış olmasına karşın, örneklemelerinin okul yöneticileri ve bu çocukların eğitiminde rol alan eğitimciler ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Suriyeli çocukların eğitimini konu alan akademik araştırmaların, süreci öğretmen ve idareci görüşleri üzerinden aktardığı görülmektedir. Bu araştırmanın göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde yaşanan sorunları Türk ve göçmen velilerin bakış açısıyla değerlendirmeyi, iki tarafın kaygı ve beklentilerini belirleyerek bunları ortadan kaldırmaya, bütünleşmeye yönelik adımların atılmasında bir kaynak olabileceği, bu konuda veliler ile yapılacak çalışmaların öğretmen ve yöneticiler tarafından öngörülemeyen ve gözlemlenemeyen sorunları ortaya çıkarabileceği düşünülmektedir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili, Tavas ilçe merkezinde bulunan üç ilkokuldan görüşlerine başvurulmuş 20 öğrenci velisi ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Göç ve Göçmenlik

Bireysel veya topluluk şeklinde, yurt içinde veya uluslararası bir sınırı geçerek yapılan yer değiştirmelere göç denilmektedir. İnsanlar temel ihtiyaçları olan beslenme, barınma, güvenlik ve bunun yanında eğitim, sosyal yaşam gibi ihtiyaçlarına yapıcı ve olumlu dönütler alabildikleri, huzurlu bir yaşam sürebilecekleri, gelecek yıllarda daha iyi şartlarda yaşamlarını devam ettirebileceklerine inandıkları yerlerde bulunmak ve yaşamak isterler. Fakat bütün bu koşulların süreç içerisinde bireysel, siyasi, ekonomik, sosyal veya kültürel sebeplerden dolayı zaman zaman tamamının ya da bir kısmının karşılanamadığı durumlar var olmaktadır (Ünal,2014 akt: Tunga, Engin, Çağıltay 2020).

Nedeni her ne olursa olsun insanlığın var olduğu ilk andan itibaren göçler, toplumları ve ülkeleri olumlu ya da olumsuz birçok yönüyle etkilemiştir (Seydi, 2014).Bu süreçte Türkiye ise coğrafi konumundan dolayı uzun yıllardır göç alan ve aldığı göçlerden etkilenen bir ülkedir Özellikle son dönemlerde Orta Doğu'daki savaşlar, batı ülkelerine gelişmişlikten dolayı göçmen hareketinin fazla olması ve bu sırada Türkiye'nin transit bir ülke konumunda olması Türkiye'ye göç edenlerin sayısını da arttırmıştır.

Suriye'de 2011 yılından bu yana süren iç çatışmalar nedeniyle çok büyük bir insani kriz yaşanmaktadır. Bu olay Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğine (BMMYK) göre “yakın tarihin en büyük göç dalgasına” sebep olmuştur (Erdoğan, 2017). 2019'da yine Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğince (BMMYK) hazırlanmış olan göçmen eğitimi konulu raporda yedi milyondan fazla mülteci çocuğun yaklaşık üç milyon 700 bin' inin eğitime ulaşabildiği, ulaşamayan çocukların sorunlarının ileride göç edilen ülkelere de sorunlara yaratacağı bildirilmiştir (Özden, 2021). Suriyeli göçmenlere kapılarını kapamayan Türkiye, bu süreçte en fazla göçmene ev sahipliği yapan ülkedir. Bu kısa zaman zarfında bu kadar kalabalık bir göçmen topluluğunun ülkeye girmesi, onlara tanınan birtakım haklara rağmen ekonomi, barınma, sağlık, güvenlik ve eğitim gibi alanlarda sadece göçmenleri değil ev sahibi toplumu da olumsuz etkileyen pek çok problem yaratmıştır. Göçmen öğrencilerin eğitimleri ve bu süreçte yaşanan sıkıntılar bunlardan sadece biridir.

2.2 Göçmen Öğrencilerin Eğitimi

Eğitim veren kurumlar göç kavramından en çok etkilenen kurumlardandır. Yaşanan bu olumsuz etkinin en büyük sorunlarından biri dil problemidir. Eğitim kurumlarında

çocuklar, ana dilinden farklı bir dildeki eğitim ve öğretime katılmaya çalışırken aynı zamanda da sosyal ilişkilerde kurmaya çabalamaktadırlar. Farklı bir dile ve kültüre adapte olmaya çalışırken çocukların zorlandıkları görülmektedir. (Yaşar Ekici, 2015; Sayın, Aslan, Uslanmaz ve Aslangiri, 2016).

Savaşlarda en çok zararı çocukların gördüğü su götürmez bir gerçektir. Suriye’ de yaşanan savaş sonrasında da bu sonuç değişmemiştir. Doğal afetler, savaşlar, huzursuzluk ve karışıklıklar, çocuklar üzerinde büyüklerde yarattıklarından daha fazla olumsuz etki yaratmaktadır. Yaşadıkları yerleri terk ederek başka ülkelere gelen göçmen çocuklar bu sorunlar karşısında savunmasız kalmakta, yeni düzenlerine adapte olmak konusunda zorlanmaktadırlar. Çocukların yeni hayatlarına uyum sağlamaları, karşılaştıkları sorunları çözebilmeleri noktasında eğitim çok büyük öneme sahiptir (Yavuz ve Mızrak, 2016).

Eğitim vatanlarını terk ederek yeni bir ülkeye gelen göçmenlerin göç öncesi, sırası ve sonrasında yaşadıkları travmaları atlatabilmeleri, yeni hayatlarına uyum sağlayabilmeleri için önemli bir araçtır. Göçmen çocukların korunma ve eğitim haklarının sağlanması için alınan tedbirlere karşın hala bu çocukların okula erişim ve devamlarını sağlanması önünde engeller vardır (Eren, 2019). Ülkeye gelen göçmen sayısındaki artış ve bu göçmenlerin kalış sürelerinin tahmin edilenden daha uzun sürmesi ülkemiz eğitim politikalarında birtakım düzenlemeler yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu konuda Millî Eğitim Bakanlığına ait Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri 2014/21 sayılı genelge ile eğitim çağında ki yabancı öğrenciler için Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) kurulmasına karar verilmiş, göçmenlerin ülkelerine geri dönmemeleri halinde mülteci çocukların eğitimi ve uyumu konusunda çalışmalar yapılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığının 24/10/2014 tarih ve /2014/21 sayılı bu genelgesi Türkiye’de bulunan göçmenlerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması ve hayata uyumlarının sağlanması konusunda büyük önem taşımaktadır. Yine MEB’in 2017 yılındaki kararı ile geçici koruma altında olan Suriyeli öğrencilerin eğitimi için açılmış olan Geçici Eğitim Merkezlerinin (GEM) kademeli olarak kapatılarak, bu öğrencilerin Türk okullarına yönlendirilmesi ve uyumlarının kolaylaştırılması amaçlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı, Suriyeli öğrencilerin bireysel ve sosyal anlamda çağın gerisinde kalmamaları ve geleceklerini teminat altına alabilmeleri amacıyla, onlara eğitim hakkı sağlamıştır (MEB, 2017).

Göçmen çocukların eğitim öğretim süreçlerine dahil olmasına yönelik çalışmalar yapılmasına karşın, yapılan pek çok araştırma göstermektedir ki; bu çocukların okula erişimlerinin, devamlarının ve başarılarının sağlanması konularında pek çok engel

bulunmaktadır (Tunç, 2015). Göçle ülkeye gelen ve toplumda farklı kültürel yapılar oluşturan göçmenlere ve onların kültürlerine bakış açısı, eğitim süreçlerine ve sonuçlarına etki etmektedir (Nayır ve Sarıdaş, 2020). İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi (ÇOÇA, 2015) tarafından yayınlanan rapora göre: Suriyeli çocukların Türkçe bilmemeleri nedeniyle iletişim engellerini aşamadıkları, bazı öğretmen ve idarecilerin göçmen eğitimi konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadıkları, hatta onların varlığını bir sorun olarak görerek çözüm bulma konusunda sorumluluk üstelenmedikleri, öğrencilere yönelik rehberlik hizmetlerinden yeterince faydalanılmadığı, göçmen veliler dil bilmedikleri için okul – aile işbirliğinin sağlanamadığı ve göçmen ailelerin içinde buldukları sosyo-ekonomik sıkıntılar nedeniyle çocuklarının eğitimine gereken önemi vermedikleri, belirlenmiştir.

Göçmen öğrencilerin okula uyumlarının önündeki bir diğer engel ise öğrenci velilerinin göçmen öğrenciler hakkındaki olumsuz düşüncelerdir. Öğrenciler, göçmenlerin bu ülkeye gelişlerinin nedenlerini tam olarak anlayamamakta bu yüzden, göçmen öğrencilere karşı önyargılı ve olumsuz davranışlar sergileyebilmektedirler (Arslan ve Ergül, 2021). Okul çocukların içinde buldukları toplumun bir parçasıdır ve çocuğun kendi yaşlılarıyla, öğretmenleriyle, kendisinden büyük bireylerle arasında kurduğu bağ sayesinde çocuğun topluma uyum sağlamayı öğrenmesi için çok önemli bir eğitim fırsatı sunar.

Uyum problemi bireysel özelliklerin dışında, bireyin çevre ve kişilerle etkileşimi sonucu oluşan genel bir problemdir (Ustabaş,2017). İdareci, öğretmen ve velilerin tutumları, göçmen öğrencilerin öğrenim gördükleri okulun kültürüne uyum sağlamaları ve akademik başarılarında etkilidir (Bucak, 2021).

2.3. İlgili Araştırmalar

Okul yöneticilerinin, teknoloji liderliği rollerini sergilemelerine ilişkin alan yazında tarama yapıldığında, çok sayıda çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalardan bazılarının yakın tarihli olanlar ağırlıklı olmak üzere yer verilmiştir.

Saklan, Karakütük (2021), “Türkiye'deki Suriyeli Eğitim Çağı Çocuklarının Eğitim Süreçleri Üzerine Bir Çözümleme” isimli çalışma yapmışlardır. Bu çalışmaya İstanbul, Gaziantep ve Adana'da yaşayan ortaokul ve lise eğitimlerine devam eden 42 Suriyeli öğrenci ve 35 öğretmen katılım sağlamıştır. Araştırmada fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığı ile elde edilmiştir. Suriyeli öğrencilerin eğitimlerinde dil ve kültür, uyum sağlama, ayrımcılık, disiplin sorunları ve ekonomik durumlarıyla ilgili sorunlar, öğretmenlerin ise ders araç gereçlerinin temin edilmesi ve okul

disiplininin sağlanması konusunda sıkıntılar yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda Suriyeli öğrenciler dil öğrenmek için aslında gayret ettiklerini ama yeterli düzeye ulaşamadıklarını; dil ve kültür farklarının iletişimde ve uyumda sorunlar yarattığını; önyargılı ve dışlayıcı davranışlara maruz kaldıklarını, ailelerinin ekonomik durumlarından dolayı eğitim öğretim ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ise Suriyeli öğrenciler ile iletişim konusunda sorunlar yaşadıkları, tercüman, sözlük ve beden dili gibi yöntemlerden faydalanarak anlaşmaya çalışmanın ise derslerini etkili ve verimli şekilde işleyememelerine neden olduğu ifade edilebilir.

Bucak (2021), Nevşehir ilinde göçmen çocukların en çok olduğu dört ilkokulda yedi yönetici, sekiz öğretmen ve sekiz mülteci veli ile yarı yapılandırılmış görüşme formlarını kullanarak yaptığı araştırmada; göçmen çocukların ilk sorunun konuşulan dili bilmemek olduğu, kültürel farklardan kaynaklanan uyum sorunları yaşadıkları, ailelerinin yaşadıkları sıkıntılardan dolayı çocuklarının eğitimlerine gereken önemi göstermedikleri, kişisel bakım konusunda gereken özeni göstermedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca diğer velilerin göçmen velilere ve öğrencilere karşı olumsuz düşüncelere sahip olduğu, çocuklarının göçmen çocuklarla aynı sınıfta eğitim almalarını istemedikleri sonucuna da ulaşılmıştır. Okullarda görev yapmakta olan okul yöneticilerinin, göçmen öğrencilerin okula devamı, akademik durumları gibi konularda göçmen velilere ulaşamadıkları, velilerin toplantılara katılmadığı, ailelerin dil bilmemesinin okul aile işbirliği kurulmasının önünde önemi bir engel olduğu bulguları elde edilmiştir.

Arslan, Ergül (2021), mülteci öğrencilerin eğitimleri ve uyum süreçlerinde yaşadıkları sıkıntıları belirlemek için İzmir'de görev yapmakta olan 27 öğretmenin katılımı ile araştırma gerçekleştirmiştir. Verilerin elde edilmesi ve analizinde Delhi tekniği kullanılmış, sorulara verilen yanıtlardan temalar oluşturulmuş, önemli bulunan maddeler dörtlü Likert ölçeği ile derecelendirilmiştir. Çalışmada göçmen öğrencilerin okullarda geçirdiği uyum dönemi olarak tanımlanabilecek ilk üç aylık süreçte yaşadıkları sorunlar öğretmenlerin bakış açılarından değerlendirilmiş; eğitim ve uyum konusunda dil farklılığından kaynaklanan sıkıntıların yaşandığı; gelişim, kültür, yaş özelliklerindeki değişimlerin sınıfta çatışmalara neden olabildiği, derslerdeki başarısızlıkların öğretmenleri zorladığı, yerel ailelerin göçmen öğrencileri benimsemedikleri sonucuna varılmıştır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre, okul yöneticisi, öğretmen, veli ve öğrencilere çok kültürlülük konusunda eğitimler verilmesi tavsiye edilmiştir.

Zembat, Çelik, Yıldırım ve Çelikkaya (2021), 2017-2018 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin tüm coğrafi bölgelerinden 170 okul öncesi öğretmenin göçmen çocuk

algılarını metaforlar kullanarak belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada 147 öğretmenin geliştirdikleri 70 metafor ile göçmen çocukları tanımlamışlardır. Metaforlar 12 farklı alanda toplanmıştır. Ait olma, muhtaç olma, hassas olma, yabancı olma, kimsesiz olma, uyum sağlama, farklı olma, emek isteme, değerli olma, güvensiz olma, yıpranmış olma, belirsiz olma şeklinde gruplanan metaforlar; göçmen kuş, yuvasız kuş, , misafir, rüzgar önündeki yaprak, üvey evlat ,yeni doğmuş bebek, açmaya hazır çiçek, evlat edinilen çocuk kırılğan kalp, acıyı anlatan bir gözyaşı, kırılğan bir çiçek, yuvası dağılmış karınca, garip, bukalemun, çirkin ördek yavrusu, tropikal meyve, direnç gösteren yay, ikinci el eşya, kapalı kutu, buğulu cam şeklindedir. Araştırma sonucunda oluşturulan metaforlar incelendiğinde çoğunun olumsuz olduğu, bunda medyada yer alan olumsuz yorumların etkili olduğu ve göçmenlerin toplumda kabulünü zorlaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yurttutan(2019),göçmen öğrencilerin okula uyum ve sosyal becerilerini belirlemek için yaptığı çalışmasında; araştırma evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Ankara ili Mamak ilçesinde bulunan ortaokul 5,6,7,8. sınıflardaki göçmen öğrenciler oluşturmaktadır. Yapmış olduğu araştırmanın sonuçları incelendiğinde; araştırmaya katılan 142'si kız,135'i erkek 257 öğrencinin okula uyum ve sosyal beceri testlerinin sonuçlarının orta düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sosyal beceri ve uyumlarının yaşlarıyla birlikte arttığı, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre uyum ve beceriler puanlarının yüksek olduğu gözlenmiştir. Ayrıca okula uyum ve sosyal beceri puanlarının öğrencilerin sosyoekonomik durumları iyileştikçe, ebeveynlerinin öğrenim düzeyleri arttıkça ve ülkede bulunma süreleri uzadıkça, yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Koşar ve Aslan (2020), 2018-2019 eğitim öğretim yılında, Ankara ili Merkez ilçelerde yer alan ilkokul ve ortaokullarda çalışmakta olan 35 okul yöneticisi ile "İlkokul ve Ortaokul Düzeyindeki Göçmen Çocukların Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Eğitim Sorunlarına Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşlerinin Belirlenmesi" adlı bir çalışma yapmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; göçmen öğrenciler içinde en fazla grubu Suriyeli öğrencilerin oluşturduğu, ortaokul çağındaki göçmen öğrencilerin ilkokul çağındaki göçmen öğrencilerden sayıca fazla oldukları tespit edilmiş. İlkokul ve ortaokul yöneticilerine göre her iki kademede yer alan göçmen öğrencilerin Türkçe dil yeterliliklerinin ve akademik başarılarının zayıf olduğu sonucuna varılmıştır. Göçmen öğrencilerin ailelerinin kalabalık olması; ailedekilerin yeterli eğitim almamış olmaları; çocukların eğitimlerine gereken önemi vermemeleri; sürekli yardımlara muhtaç oldukları bu nedenle eğitim için gerekli olan harcamaları yapamadıkları; okul dışında ve sokaklarda çok zaman geçirmelerinin onları çeşitli tehlikelere maruz bıraktığı, maddi koşullarından dolayı beslenme, sağlık, giyim ve

temizlik gibi temel ihtiyaçlarının karşılanamadığı, ekonomik zorluklar nedeniyle çocukların çalışmaya yönlendirilmeleri, okul dışı sorunlara ait bulgulardır. Dil yeterliliklerinin zayıf olması; çevreleriyle iletişim kuramamaları, kurallara uyma noktasında sıkıntılar çıkarmaları; ilgisiz aile ve ekonomik sebeplerle temizlik ve beslenme konusunda okullarda rahatsızlık yaratmaları; yaşadıkları sıkıntıların sonrasında bazı ahlaki sorunlar yaşamaları; dışlanmaları ve arkadaşlık ilişkileri kuramamaları gibi bulgular ise göçmenlerin okul ve sınıf içi sorunlarına ilişkin bulgular olarak ortaya konmuştur.

zbek, zdaş, Kavan(2021), Beden eğitimi ğretmenlerinin göçmen öğrenciler hakkında düşüncelerini incelemişler, bunun için Mardin ili Artuklu ilçesinde görev yapan 30 beden eğitimi ğretmeni ile yarı yapılandırılmış formları kullanarak görüşmeler yapmışlardır. Araştırmanın sonucunda; göçmen öğrencilerin en fazla dil sorunu yaşadıkları, öğretmenlerin derslerde bu sorunun azaltılması için farklı sosyal etkinliklerden faydalandıkları, bu etkinliklere katılımda çekingen olan göçmen öğrencilerin akran ve ğretmen desteğiyle bu durumu atlattıkları ve göçmenlerin kültür farklılıklarına rağmen olumsuz karşılanmadıkları bulgularına ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma ilköğretim seviyesindeki göçmen öğrencilerin, eğitim süreçlerinde yaşadıkları problemleri ve bu problemlere yönelik çözüm önerilerini veli görüşleri doğrultusunda ortaya koymayı ve yorumlamayı hedeflemiştir. Araştırma çerçevesinde nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli İli, Tavas İlçe merkezinde bulunan üç ilköğretim sınıfında göçmen öğrenciler bulunan onu Türk öğrenci velisi, onu göçmen öğrenci velisi ile gerçekleştirilmiştir. Toplamda 20 öğrenci velisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Veriler araştırmaya katılmayı kabul ederek kendi durumlarına uygun hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruları cevaplayan 20 veliden elde edilmiştir. Araştırmaya katılan velilerin isimleri kullanılmamış, Türk velileri ifade etmek için “TV” kısaltması kullanılmış, göçmen veliler “GV” olarak belirtilmiştir. Türk velilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. *Türk Velilere İlişkin Demografik Bilgiler*

	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu
TV1	Kadın	34	Lise
TV2	Kadın	36	İlkokul
TV3	Kadın	37	Lise
TV4	Erkek	39	Yüksek Lisans
TV5	Erkek	40	Üniversite
TV6	Kadın	40	Lise
TV7	Kadın	33	Üniversite
TV8	Kadın	38	Üniversite
TV9	Kadın	38	Lise
TV10	Kadın	37	Ortaokul

Tablo 3.1 incelendiğinde; katılımcıların 8’i (%80) kadın, 2’si (%20) erkektir. Katılımcıların 1’i (%10) lisansüstü eğitim, 3’ü (%30) üniversite, 4’ü (%40) lise, 1’i (%10) ortaokul, 1’i (%10) ilköğretim mezunudur. Katılımcıların tamamı (%100) 31-40 yaş arasındadır.

Göçmen velilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. *Göçmen Velilere İlişkin Demografik Bilgiler*

Veli	Cinsiyet	Yaş	Ülkede Bulunma Yılı	Uyruk	Türkçe Bilgisi	Eğitim Durumu
GV1	Kadın	32	6	Arap	Bilmiyor	Lise
GV2	Kadın	29	10	Arap	Bilmiyor	-
GV3	Kadın	32	10	Türkmen	Biliyor	Lise
GV4	Kadın	44	10	Türkmen	Biliyor	Ortaokul
GV5	Kadın	38	10	Türkmen	Biliyor	Ortaokul
GV6	Kadın	35	10	Türkmen	Biliyor	Üniv. Terk
GV7	Kadın	27	6	Arap	Bilmiyor	İlkokul
GV8	Kadın	27	7	Türkmen	Biliyor	İlkokul
GV9	Kadın	29	10	Arap	Bilmiyor	İlkokul
GV10	Kadın	46	10	Arap	Bilmiyor	-

Tablo 3.2 incelendiğinde; katılımcıların 10’u (%100) kadındır. Katılımcıların 2’si (%20) hiç eğitim almamış, 3’ü (%30) ilkokul, 2’si (%20) ortaokul, 2’si (%20) lise mezunu, 1’i (%10) üniversite eğitimini yarıda bırakmıştır. Katılımcıların 6’sı (%60) 25-34, 3’ü (%30) 35-44, 1’i (%10) 45-54 yaş aralığındadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Okuma yazma bilmeyenlere uygulanabildiği, esnek yapısı nedeniyle sorulara anında müdahale edilebildiği, detaylı bilgilere ulaşma şansı verdiği, yanlış anlaşılma olasılığını azaltması nedeniyle (Karasar, 2000) Araştırmada, araştırmacının kendisi tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formları görüşme yapılacak olan Türk ve göçmen veliler için ayrı sorulardan hazırlanmıştır. Türk veli görüşme formunda 12 soru, Göçmen veli görüşme formunda 14 soru bulunmaktadır. Görüşmeler araştırmaya katılan göçmen velilerden Türkmen uyruklu olan beş velinin kendisi ile yapılmış, Arap kökenli beş veli ile yapılan görüşmeler ise tercüman bir veli aracılığı ile gerçekleştirilmiştir.

3.4 Geçerlilik ve Güvenirlilik

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için inandırıcılık, aktarılabilirlik ve tutarlılık kriterleri göz önüne alınmıştır. (Yiğit, Şanlı ve Gökalp, 2021) İnanırıcılık; elde edilen bulguların gerçeği ne derece yansıttığı, aktarılabilirlik; bulguların genellenebilirliği, tutarlılık; araştırmanın aynı koşullar altında aynı sonucu vermesidir (Shenton 2004, akt. Arastaman, Fidan ve Fidan 2018). İnanırıcılık kriterine yönelik yarı yapılandırılmış

görüşme formlarının hazırlanması, verilerin toplanması ve çözümlenmesi aşamasında uzman görüşlerine başvurulmuştur. Veri çeşitliliğini sağlamak amacıyla veriler Türk ve göçmen velilerden toplanmıştır. Aktarılabilirlik kriterine yönelik bulgular doğrudan alıntı ile verilmiştir. Tutarlılık kriterine yönelik veri toplama ve analizde ilgili çalışmalardan faydalanılmıştır (Yiğit, Şanlı ve Gököl, 2021).

3.5. Verilerin Analizi

Velilerle yapılan görüşmeler sonrasında ulaşılan veriler yazılı olarak kaydedilmiş, toplanan verilerin analizinde kavramsal ilişki ve sonuçları açıklamayabilmek için içerik analizi kullanılmıştır (Selçuk, Palancı, Kandemir ve Dündar, 2014). İçerik analizi toplanan benzer verileri ortak kategorilerde bir araya toplayıp daha anlaşılır şekilde ortaya koymak ve yorumlanmasını sağlamaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2016)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin yarı yapılandırılmış görüşmelerle Türk velilerden ve göçmen velilerden elde edilen bulgular araştırma sorularına uygun şekilde gruplandırılmış, her iki gruptan elde edilen bulgular Türk velilerden elde edilen bulgular ve Göçmen Velilerden elde edilen bulgular olmak üzere ayrı ayrı sunulmuştur.

4.1. Türk Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Dil ve İletişim Konusunda Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular

Türk velilerin çocuklarının sınıfında bulunan göçmen çocuklarla arkadaşlık kurmalarına ilişkin görüşleri Tablo 4.1’de yer almaktadır.

Tablo 4.1. *Türk Çocukların Göçmen Çocuklarla Arkadaşlık Kurması ile İlgili Görüşler*

Kategoriler	Katılımcılar	f
Kurar	TV1, TV2, TV3, TV4, TV7, TV9, TV10	7
Kurmaz	TV5, TV6, TV8,	3

Tablo 4.2’de görüldüğü gibi, velilerin yedisi kendi çocuklarının sınıflarında bulunan göçmen öğrencilerle arkadaşlık kurduğunu belirtmiştir. (f=7) Velilerden üçü çocuklarının sınıftaki göçmen öğrencilerle arkadaşlık kurmadıklarını belirtmiştir. (f=3)

Görüşme kayıtlarına velilerin çocuklarının göçmen çocuklarla arkadaşlık kurmaları hakkındaki görüşleri şu şekilde yansımıştır:

Var evet kuruyor. Şununla şunu oynadık diyor. Arkadaşı Türkçe bildiği için anlaşmış yani. (TV2)

Kuruyorlar gayet rahat kuruyorlar, anlatır. Hatta tanıyorum da arkadaşlarını. Onlar da normal artık, bu topraklarda üç dört senedir yaşadıkları için uyum sağlıyorlar normal arkadaş gibiler. (TV9)

H...ve İ... diyor. Anasınıfına giden kızımın sınıfında H...'inkız kardeşi var. O da çok seviyor arkadaşına, İ... diye şey yapıyor, öyle herhangi kötü bir şeyimiz olmuyor yani. (TV10)

Tabi, hiç problem yaşamıyor benim çocuğum. Çünkü alıştırmaya çalışıyorum. Ayrımcılık yapmasını istemiyorum, kendimi de yapmak istemiyorum. O yüzden; anneciğim şudur, anneciğim budur, işte durumları iyi değildir diye diye yetiştirmeye çalışıyorum. (TV3)

Çocuğum sınıftaki göçmen öğrenciler ile arkadaşlık ilişkisi kurar. Fakat bu, yakın arkadaş ilişkisine dönüşmemiştir. Ona karşı yaklaşımı diğer arkadaşlarına olduğu gibidir. Arkadaşından duyduğu ve anlam veremediği durumlara bana anlatır. Arkadaşının İki tane annesi varmış. Örneğin bunu duymuş. Babasının 2 tane eşi var, kızım buna çok şaşırılmış. (TV4)

Hayır kurmuyor. (TV6)

Benim çocuğumun sınıfında az kişi vardı. Bir, iki kişi vardı. O bir, iki kişi de kendi arasında zaten konuşur. Çünkü çocuklar Türkçe bilmediği için. (TV5)

Yani kendi çocuğum da dahil olmak üzere çok fazla arkadaşlık kurmuyorlar. Çünkü onların yaptığı davranışlar diğer arkadaşlarına da çok da şey gelmiyor, yani olumlu gelmiyor. Yani kafalarında hep şöyle bir şey var: Suriyeli çocuk, Suriyeli çocuk diye bir yaklaşım var. Çünkü diyoruz ki biz de; onları Suriyeli diye etiketliyoruz. İsim olarak değil de o Suriyeli çocuk mu yaptı diyoruz. Yani aileler çok büyük etken. Bu konuda ailelerin rolü var. (TV8)

4.2. Türk Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Okul İçinde Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular

Göçmen öğrencilerin okul içinde yaşadıkları sorunlar, Türk velilerin göçmen öğrencilerin eğitim görmeye ilişkin istekleri, okul ortamına uyum durumları, sınıf içerisindeki etkileri ve Türk çocuklarla aynı sınıflarda eğitim görmeleri hakkındaki düşüncelerinden elde edilen bulgularla bu başlık altında sunulmuştur.

Türk velilerin göçmen öğrencilerin akademik başarı ve eğitim görmeye yönelik isteklerine ilişkin görüşleri Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Göçmen Öğrencilerin Akademik Başarıları, Eğitim Görmeye Yönelik İstekleri ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Yüksek	TV5, TV7, TV8, TV10	4
Normal	TV1, TV2, TV9	3
Düşük	TV4	1
Fikrim yok	TV3, TV6	2

Tablo 4.2’te görüldüğü gibi, velilerin dördü göçmen öğrencilerin okula ve öğrenmeye karşı isteklerinin, derslerdeki başarılarının yüksek düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Ç.(f=4) Velilerden üçü göçmen öğrencilerin akademik başarı ve eğitim görmeye isteklerinin normal düzeyde olduğunu(f=3), bir veli bu özelliklerinin düşük düzeyde olduğunu belirtmiştir. (f=1) iki veli ise göçmen öğrencilerin bu özellikleri hakkında bir bilgi sahibi olmadıklarını söylemişlerdir.(f=2)

Görüşme kayıtlarına göçmen öğrencilerin akademik başarıları ve eğitim görmeye yönelik istekleri hakkındaki fikirler şu şekilde yansımıştır:

Sınıftaki çocuk olarak değerlendirdiğimde çocuk çok istekli her sorduğum soruya gelip cevap vermek istiyor.(TV8)

.....'i çok başarılı bir öğrenci olarak görüyorum ben. Öğretmen Okulistik sınavlarının sonuçlarını atıyor. (TV10)

Kızımın sınıfında bende bu röportaj dolayısıyla öğrendim, bir tane göçmen öğrenci varmış. Kızımız Türkmen olduğu için Türkçeyi gayet güzel konuşuyor, akademik başarısı çok iyi. (TV7)

Eğitim istekleri normal seviyede gidiyor, yani eğitime karşı koymuyorlar. Öğrenmeye açık çocuklar, orta seviyede ilerliyorlar çocuğumun arkadaşları açısından. (TV9)

Göçmen öğrencilerin akademik başarıları oldukça düşük. Bir sebep iletişim problemi, ikincisi okula yönelik bir olumlu algıları yok. Devamsızlıkları çok fazla, herhangi bir yaptırım da yok. (TV4)

Okulda başarılı olup olmadıklarını bilmiyorum.(TV 6)

Bunu aslında öğretmenlere sormak lazım. (TV3)

Türk velilerin göçmen öğrencilerin okula uyumlarına ilişkin görüşleri Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Göçmen Öğrencilerin Okula Uyumları ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
UyumSağlama	TV1, TV2, TV3, TV5, TV8, TV9, TV10	7
UyumSağlamama	TV4, TV6, TV7	1

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi, velilerin yedisi göçmen öğrencilerin okula uyum sağladıklarını belirtmiştir. Geri kalan üç veli göçmen öğrencilerin okula uyum sağlayamadıklarını düşünmektedirler. (f=3)

Görüşme kayıtlarına göçmen öğrencilerin okula uyumları hakkındaki fikirler şu şekilde yansımıştır:

Uyum sağladı bizim sınıftakiler çünkü Türkçeyi iyi biliyorlar. (TV1)

Onu sağlıyorlar,sıkıntı olmuyor. (TV5)

Tabii ki sağlıyorlar. (TV3)

İlk başlarda düşünmüyordum ilk geldikleri senelerde. Ama artık dilimizi, yaşayış şeklimizi, çocuklarımızın karakterlerini öğrendikleri için daha uyumlu olduklarını düşünüyorum şu anda.(TV9)

Düşünüyorum, yani bizim çocuklarda onlara karşı herhangi bir dışlama yok. Yani Türk çocukları onları içine aldı gibi görüyorum ben. (TV10)

Ben çok görmüyorum. Parkta daha çok görüyorum. Okul içinde teneffüsüm olmadığı için görmüyorum da oyun oynarken farklı oynuyorlar, bizim çocukları ister istemez dışlıyor, bizim çocuklarda onları dışlıyorlar. İstedığımız kadar söylesek de oyun oynama şekilleri bile farklı oluyor. (TV7)

Bence sağlayamıyorlar; çünkü dışlanıyorlar. Kendi ülkeleri gibi değil burası, çok farklı bir yer.

Mecbur kaldıkları için uyum sağlamak zorunda kalıyorlar, çoğu sağlamıyor diye düşünüyorum. (TV8)

Uyumları zayıf. Devamsızlık çok yaparlar, okul forması kıyafeti genelde almazlar, verilen görevlerde sorumlu davranmazlar, hijyen konularında da olumsuz durumlar yaşatabiliyorlar.(TV4)

Türk velilerin göçmen öğrencilerin sınıftaki etkilerine ilişkin görüşlerine Tablo 4.5'te yer verilmiştir.

Tablo 44. Göçmen Öğrencilerin Sınıfa Etkileri ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Olumlu	TV2	1
Olumsuz	TV 1, TV4, TV5, TV6, TV7, TV8, TV9	7
Etkileri Yok	TV3, TV10	2

Tablo 4.4'te görüldüğü gibi, velilerin çoğunluğu göçmen öğrencilerin sınıfta olumsuz etkilerinin olduğunu söylemişlerdir. (f=7) Bunun üzerine olumsuz şekilde yanıt veren beş veliye “Hangi yönden olumsuz etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuş, alınan yanıtlarla ilgili görüşlere Tablo 4.4.1'de yer verilmiştir.

Tablo 4.4.1. Göçmen Öğrencilerin Olumsuz Etkileri ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Temizlik	TV1, TV8	2
Kültürel Farklılık	TV4, TV6, TV7, TV8, TV9	5
Öğretmene Zorluk	TV5	1

Tablo 4.4.1 'de görüldüğü üzere Türk velilerden yarısı göçmen öğrencilerin sınıf içerisinde en çok kültürlerindeki farklılıktan dolayı olumsuzluk yarattıklarını düşünmektedirler. Bunun dışında temizlik olmadıklarını ve öğretmene zorluk yarattıklarını düşünen velilerde bulunmaktadır. Göçmen öğrencilerin sınıftaki etkileri ile ilgili görüşler şu şekildedir:

Temizlik konusunda eksiklikleri var. (TV1)

Pis geliyorlar, o yüzden sorun olabiliyor. Kokuyor, şey yapıyor diye yanlarına yaklaşmak istemeyebiliyorlar yani bu yüzden sorun. (TV8)

Etkisi olmaz herhalde.(TV2)

Olumlu, olumsuz bir etkileri olduğunu düşünmüyorum. (TV3)

Bir kere konuşmaları çok farklı. İnsanlara karşı yaklaşımları çok farklı. Giyinişleri çok farklı. Bir kere kültürler çok farklı oldukları için olumsuz etkiliyorlar diye düşünüyorum. (TV6)

Çocukları olumsuz etkiliyorlar. Neden olumsuz etkiliyorlar? Çünkü çok yaramazlar, davranış sorunları var çocukların.Birbirlerini tetikliyorlar. (TV8)

“Bizim çocuklarımız daha otoriter şekilde büyüdükleri için, onlar dışarıda daha rahat dolaşıyorlar. Daha rahat her yere girip çıkabiliyorlar. Yani bizim çocuklarımız daha bir kendi çevremizde kendi etkimiz altında yetişiyor ama onlar daha serbestler.TV9)

Türk velilerin göçmen çocuklar ile Türk çocukların aynı/ayrı sınıflarda eğitim görmelerine ilişkin görüşleri Tablo 4.5’de yer almaktadır.

Tablo 4.5. Göçmen Öğrencilerin Sınıfları ile İlgili Görüşler

Kategoriler	Katılımcılar	f
Aynı Sınıflarda	TV2, TV4, TV9, TV10	4
Ayrı Sınıflarda	TV1, TV3,TV5, TV6, TV7, TV8	6

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi, velilerin altısı aynı sınıfta olmaları gerektiğini düşünürken (f=6), dört veli göçmen çocukların Türk çocuklarla aynı sınıflarda eğitim görmeleri gerektiğini ifade etmiştir. (f=4)

Görüşme kayıtlarına göçmen çocukların eğitim öğretim görecekları sınıflarla ilgili görüşler şu şekilde yansımıştır:

Göç eden çocuklar dillerini düzenlerini öğrenene kadar ayrı sınıfta olmalılar.(TV1)

Bence ayrı sınıflarda eğitim görmeliler. Tam Türkçe bilmiyorlar bazıları. Türkçe bilmedikleri için öğretmen açısından da zor oluyor.Sinir şeysi oluyor. Ayrı sınıfta olsalar daha şey olur. (TV3)

Eğer bu ülkede yaşayacaklarsa onlar için ayrı bir okul yapılmalı diye düşünüyorum. Aynı sınıfta olmalarını istemiyorum yani. (TV6)

Bence ayrı sınıflarda eğitim görmeli. Onlar için de çok iyi olacağını düşünüyorum; çünkü çocuk zeki bir çocuk ama diğer çocuklarla birlikte olduğunda arada kaynayabilir. Ama onları özel bir sınıf açıldığında dil olarak önceden yetiştirilir ya da kendi dillerinde eğitim verilebilir. Daha yararlı olur çocuklar için.Etik olarak değerleri farklı. Farklılar yani, ülke olarak farklılar.O yüzden diğer çocukların içlerinde olmalarını istemem ben. (TV8)

İyi oldukları müddetçe aynı sınıflarda olabilirler.Şimdiye kadar varmış bak bizim sınıfta. Aynı olabilirler. (TV2)

Aynı sınıfta eğitim görmeliler. Kesinlikle ayrılmamalılar diye düşünüyorum. Bu onların problemini daha fazla artırır çünkü. Kendilerini soyutlamalarına neden olur. Türkçe dersleri ayrıca takviye olarak verilebilir.Kültürel uyum ya da asimile olmaları aynı sınıflarda daha kolay olur. (TV4)

Kendi açımdan düşünürsem eğer empati kurarsam; Allah korusun ben topraklarımızdan ayrılmak zorunda kalırsam başkalaştırılmak istemezdim. Eğer çocuklar dilimizi kültürümüzü öğrenmeye çok açıksa bence aynı sınıfta olmaları önemli. (TV9)

4.3. Türk Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Okul Dışında Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular

Bu bölümde göçmen öğrencilerin okul dışı sorunlarını belirlemek amacıyla Türk velilere yöneltilen sorulardan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Türk velilerin göçmen öğrencilerin uyum süreçlerine katkıda bulunabilmek için bir veli olarak yapabileceklerine ilişkin görüşler Tablo 4.7’de yer almaktadır.

Tablo 4.7. *Veli Olarak Uyum Sürecine Katkıda Bulunma ile İlgili Görüşler*

Tema	Katılımcılar	f
Katkıda Bulunurum	TV2, TV3, TV7, TV9, TV10	5
Katkıda Bulunamam	TV1, TV4, TV5, TV6, TV8	5

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi, göçmen öğrencilerin uyum süreçlerine katkıda bulunmak için bir veli olarak yapabileceğini düşünen ve bir şey yapmak istemeyen veli sayıları eşittir. (f=5)/(f=5)

Görüşme kayıtlarına yansıyan velilerin yanıtlarından örnekler aşağıda verilmiştir.

Yardım yapılabilir. Öyle kıyafet, giyim gibi. Kıyafet yardımı dışında bir şey gelmiyor aklıma. (TV1)
Göçmen çocukların uyum problemi olduğu için yapabileceğim bir şey olduğunu düşünmüyorum. (TV4)

Elimizden geldiği kadar şahsım adına küçümseme herhangi bir şey yapmadım ama ben gerçekten artık onların özellikle bu 18-40 yaşındakilerin yani daha doğrusu artık yavaş yavaş kendi memleketlerine gitmelerini istiyorum. (TV5)

Hiç düşünmedim. Yapmam da. (TV6)

Benim aslında oğlumun sınıfındaki göçmen çocuklara karşı bir empatim var.Onlarianlamaya çalışıyorum.Maddi durumları kötü olanlara yardım ettiğim de oluyor mesela maddi manevi olarak. (TV9)

Vallahi onu bilmiyorum. Herhalde hocamız ayarlarda diye düşünüyorum. Öğretmen öyle bir şey yapsa tabii ki de. (TV10)

Yardım yapılabilir öyle kıyafet giyim gibi. Kıyafet yardımı dışında bir şey gelmiyor aklıma.(TV2)

Şöyle söyleyeyim hocam yaptım da tabii ben. 23 Nisan'da benim içimden geldi. Durumu iyi olmayan bir çocuk giydireyim diye bir tanesini kıyafetlerini aldım Suriyeliydi. (TV3)

Bir şey yapmak istemem çünkü kendi çocuklarım varken kendi ülkemizin çocukları varken önceliği onlara vermek isterim. Elimden gelecek bir şey var mı diye de şimdiye kadar hiç düşünmedim. (TV8)

Türk velilerin göçmen aileler ile görüşmelerine ilişkin görüşleri Tablo 4.8’de yer almaktadır.

Tablo 4.8. *Velilerin Okul Dışında Görüşmeleri ile İlgili Görüşler*

Kategoriler	Katılımcılar	f
İsterim	TV5, TV7, TV8, TV9, TV10	5
İstemem	TV3, TV4, TV6	3
Kararsızım	TV1, TV2	2

Görüşmeye katılan velilerin tamamı görüşme sırasında, iki yıllık süreçte COVID-19 salgınından dolayı hiçbir göçmen veli ile görüşemediklerini, sadece okulda karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bundan sonraki süreçte göçmen velilerle görüşmeyi isteyen velilerin sayıları (f=5), görüşmeyi istemeyen (f=3) ve kararsız olduğunu belirten (f=2) velilerden fazladır.

Görüşme kayıtlarına, göçmen velilerle ailecek görüşmeyle ilgili yansıyan düşünceler, şu şekildedir:

Veli olarak pandemi olduğu için hiç görüşmedik ama ilerleyen süreçte belki görüşürüz. (TV1)

Toplantıda gördüm bir sefer, fazla şey olmak istemem de tanımadığım için gitmek istemem. (TV3)

Asla, asla görüşmedim. Görüşmem, gitmem, davet de etmem. (TV6)

Sonuçta öyle kötü bir huyları, kötü bir şeyleri olmadığı sürece gidip gelmeyi isterim tabii.Şimdiye kadar denk gelmedi diyelim. (TV10)

İsterim ama işte dil problemi yüzünden anlaşıyoruz.Zaten o beni anlamıyor ben onu anlamıyorum. O yüzden iletişim kuramıyoruz ve görüşmüyoruz. (TV8)

Sınıf velisi olarak göçmen ailelerle herhangi bir görüşmem olmadı. Zorunlu olmadıkça görüşme yapmayı düşünmüyorum. (TV4)

4.4.Türk Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilere Yönelik Olumlu ve Olumsuz Algılara İlişkin Bulgular

Bu bölümde göçmen öğrencilere yönelik olumlu ve olumsuz düşünceleri belirlemek amacıyla Türk velilerin göçmenlerle ilgili görüşleri, evde bu konuda konuşup konuşmamaları ve çocuklarının göçmen çocuklar ile arkadaşlık kurmalarına ilişkin düşüncelerinden elde edilen bulgular sunulmuştur

Türk velilerin göçmenlerin bu ülkede bulunmasının olumlu taraflarına ilişkin görüşleri Tablo 4.9’da yer almaktadır.

Tablo 4.9. *Göçmenlerin Ülkede Bulunmasının Olumlu Tarafları ile İlgili Görüşler*

Tema	Katılımcılar	f
Yok	TV2, TV3, TV4, TV5, TV6, TV8, TV9, TV10	8
İş gücü yaratma	TV1,	1
Yardım etme imkânı sağladı	TV7	1

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi, velilerin sekizi göçmenlerin bu ülkede bulunmasının hiçbir olumlu etkisinin olmadığını belirtmiştir. (f=8) Velilerden biri ihtiyacı olanlara yardım etme imkânı sağlamalarının olumlu bir yön olduğunu belirtmiştir. (f=1) Bir diğer veli ise göçmenlerin ülkenin işçi ihtiyacına destek olduğu fikrini beyan etmiştir. (f=1)

Görüşme kayıtlarına göçmenlerin bu ülke için olumlu tarafları hakkındaki fikirler şu şekilde yansımıştır:

Olumlu taraflarını göremiyorum. (TV8)

Olumlu tarafları olduğunu pek düşünmüyorum. (TV10)

Hiç düşünmedim olumlu bir tarafını. (TV6)

Bence yok. Herkes kendi ülkesinde olsa aslında daha güzel olacak. (TV3)

Göçmenlerin olumlu bir katkısının olduğunu düşünmüyorum. Faydadan çok, uzun vadede düşünülürse zarar veriyor. (TV4)

Hayır gerek yok. Biz kendi yağımızda kavruluyorduk ülke olarak. Buyüzden hiçbir olumlu tarafını ben görmedim. (TV 5)

İlk geldiklerinde olumlu tarafları olduğunu düşünüyordum; ama artık olumsuz tarafa dönmeye başladı varlıkları. (TV9)

Çocuklarımıza, çevremize yardıma ihtiyacı olabilecek birilerine nasıl yardım edileceğini gösteriyoruz. (

Olumlu tarafı; dışarıdan gelip işçi olarak çalışabiliyorlar. (TV1)

Türk velilerin göçmenlerin bu ülkede bulunmasının olumsuz taraflarına ilişkin görüşleri Tablo 4.10’da yer almaktadır.

Tablo 4.10. Göçmenlerin Ülkede Bulunmasının Olumsuz Tarafları ile İlgili Görüşler

Kategoriler	Katılımcılar	f
Dil ve İletişim	TV1, TV2	2
Ekonomi	TV3, TV4, TV5, TV6, TV8, TV10	6
Nüfus	TV4, TV5	2
Ahlaki Değerler	TV5, TV7, TV8	3
Güvenlik	TV9	1

Tablo 4.10'da görüldüğü gibi, velilerin altısı göçmenlerin bu ülkede bulunmasının en olumsuz etkisinin ekonomi alanında olduğunu belirtmiştir. (f=6) Bu olumsuzluğu takip eden diğer olumsuz etkiler sırasıyla ahlaki değerler (f=3), nüfus (f=2), dil ve iletişim (f=2) ve güvenlik (f=1) olarak ifade edilmiştir.

Görüşme kayıtlarına göçmenlerin bu ülke için olumsuz tarafları hakkındaki fikirleri şu şekilde yansımıştır:

Bu kadar fazla göçmen olması ve doğurganlık oranlarının Türkiye'nin doğal nüfus artışından çok daha fazla olması ülkenin demografik nüfus yapısında olumsuz değişimlere neden olur. (TV4)

Hani kiraya çıkacağım, örnek veriyorum kira onlar yüzünden arttı mesela. Bi bakkala gideceğim, bakkal diyor ki; Zaten bu adamlar alıyor diyor. Önceden bakkala 3 kişi geliyordu, şimdi 5 kişi giriyor gibi. Alışverişlerde ve ticaretle bize çok zararları oldu yani fiyatların artışının büyük sebebi. Özellikle kira, ev, emlak işlerinin artması bu göçmenlerden dolayı, olumsuz yönleri bunlar. (TV5)

Ahlaki yönden de etik açıdan da Türk toplumunu yıpratıklarını düşünüyorum. (TV8)

Olumsuz tarafları; bence artık suç işleme oranları yükseldi. Çünkü ülkeye alıştılar tanıdılar tamamen ve nerede kimlerden neler kazanabileceklerini öğrendiler çok da çalışma taraftarı olduklarını düşünmüyorum. (TV 9)

Yani devlet onlara bazı şeyler haklar tanıyorlar mesela ama o haklar Türk milletindeki aslında yardım edilmesi gereken kişilerin yardımları onlara kayıyor gibi geliyor bana. Bu benim kendi fikrim. Türkiye'de gerçek o kadar çok fakir var ki çok işsiz asıl yardım edilmesi gerekenler bırakılıyor onlara yardım ediliyormuş gibi düşünüyorum kendi fikrimce. (TV 10)

Göçmen kitle genellikle niteliksiz, kalifiye olmayan insan gücü olduğu için sadece ucuz işgücü ve emek sömürsü yarattığını, ekonomik olarak itici bir katkıda bulunmadığını düşünüyorum. (TV 4)

Türk velilerin evde kendi aralarında göçmenler hakkında konuşmalarına ilişkin görüşleri Tablo 4.11'de yer almaktadır.

Tablo 4.11. Evde Göçmenler Hakkında Konuşmaya İlişkin Görüşler

Kategoriler	Katılımcılar	f
Konuşuruz	TV1, TV2, TV3, TV4, TV5, TV6, TV7, TV8, TV9,	9
Konuşmayız	TV10	1

Tablo 4.11'de görüldüğü gibi, velilerin dokuzu evde kendi aralarında göçmenler hakkında konuştuklarını belirtmişlerdir. (f=9) Sadece bir veli evde göçmenler hakkında konuşmadıklarını dile getirmiştir.(f=1)

Velilerin evde kendi aralarında göçmenler hakkında konuştuklarını söylemeleri üzerine “Olumlu mu, olumsuz mu konuşursunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Türk velilerinin bu soruya ilişkin görüşleri Tablo 4.11.1’de yer almaktadır.

Tablo 4.11.1. *Göçmenler Hakkındaki Konuşmaların İçeriğine İlişkin Görüşler*

Kategoriler	Katılımcılar	f
Olumlu	TV2,TV5	2
Olumsuz	TV1, TV3, TV4,TV6,TV7, TV8, TV9, TV10	8

Tablo 4.11.1’ de görüldüğü gibi evde kendi aralarında göçmenler hakkında konuştuklarını söyleyen velilerin büyük çoğunluğu konuşmalarının olumsuz yönde olduğunu belirtmişlerdir. (f=8)

Görüşme kayıtlarına evde kendi aralarında göçmenler hakkında yaptıkları konuşmalarla ilgili görüşleri şu şekilde yansımıştır:

Ederiz, şöyle ederiz en başından söylediğim gibi ekonomik sıkıntılardan dolayı ülkemizi terk etmelerini istiyoruz. Bizim imkanlarımız onlara geçtiği için ister istemez konuşuyoruz. (TV6)

Çok sık, fazlasıyla. Haberleri her izlediğimizde mesela.Çoğunlukla suç oranlarının onların başının altından çıktığının haberlerini izledikçe daha da çok perçinleniyor bu konuşmalar ya da gitmelerini istememiz.(TV9)

Evde kendi aramızda göçmen dalgası ve fazlalık konusunda ara sıra konuşuruz. Bu kadar fazla göçmen sayısının uzun vadede Türkiye’ye daha çok zarar verebileceğini şu an bile olumsuzluk yarattıklarını ve bunların mutlaka kontrol altına alınmasını kültürel farklılıklarının yaratacağı sorunları zaman zaman konuşuruz. (TV4)

Göçmenlerle ilgili evde konuşuyoruz. Açıkçası gelen Suriyeli, Afganların ve Özbeklerin kayıt dışı alınmaları bizi ailecek rahatsız ediyor. (TV7)

Türkiye gibi bir yere gelmişsin işte. Ne güzel karnın doyuyor.İşte güzel şartlarda yaşıyorsun.Bir suç işlediklerinde, bir şey olduğunda kızıyorum tabii kendi kendime. Özellikle haberleri izlediğim zaman çok örnek görebiliyorum. (TV3)

Zararları olmadığı için, bizimle uyum sağladıkları, hiç zararı olmadığını, görmediğimizi söylüyoruz. Olumsuzluklarını görmediğimiz için konuşmuyoruz, bilmiyoruz. (TV2)

Konuşuyoruz şöyle konuşuyoruz; oğlum eğer bak o çocuğun bir ihtiyacı olursa herhangi bir sıkıntısı olursa bak onun kalemi yoksa verebilirsin. Yardım etme yabancındır, gitsinler memleketlerini öyle bir şey demiyoruz.Eşit davranıyoruz. (TV5)

Türk velilerin çocuklarının sınıftaki en yakın arkadaşının bir göçmen çocuk olmasına

ilişkin görüşleri Tablo 4.12’de yer almaktadır.

Tablo 4.12. *Sınıftaki En Yakın Arkadaşlarının Göçmen Çocuk Olması ile İlgili Görüşler*

Tema	Katılımcılar	f
İsterim	TV1, TV2, TV3,TV5,TV7,TV9, TV10	7
İstemem	TV4, TV6, TV8	3

Tablo 4.12’de görüldüğü gibi, velilerin 7’si çocuklarının sınıfta en yakın arkadaşlarının bir göçmen çocuk olmasını isteyeceklerini bildirmişlerdir. (f=7) 3 veli ise çocuklarının göçmen çocuklarla yakın arkadaşlık kurmasını istememektedir. (f=3)

Görüşme kayıtlarına çocuklarının en yakın arkadaşlarının bir göçmen çocuk olması ilgili görüşleri şu şekilde yansımıştır:

Türkçe biliyorsa olur. Yani zararsız olursa olur. (TV2)

İsterdim ya, diyorum ya ırkçılık yapmak istemiyorum.(TV3)

Tabii ki bir sakıncası yok benim için.(TV5)

Karşı taraf önemli, güzel bir çocuk olduktan sonra benim için sorun yok ama davranışları önemli. (TV7)

Karakterine bağlı, aslında göçmenlik değil de hani karakter olarak çocuğuma uygunsa isterim. (TV9)

Valla hiç düşünmedim ama herhalde isterdim. Çocuğum kim kesimden olursa olsun dışlamadan onunla arkadaş olsun isterdim. (TV10)

İstemem (TV8)

İstemezdim. Onların her şeyleri, bakış açıları çok farklı. Çocuğumun değişmesini istemezdim. O yüzden olumsuz etkilenebileceğini düşünüyorum. (TV6)

Aile yapımız, dünya görüşümüz gibi nedenlerle en yakın arkadaşının bir göçmen olmasını istemem. Bu onunla iletişim kurmamak onu dışlamak amacıyla değil. Bu arkadaşlık ilişkisinin daima bir seviyede kalmasını isterim. (TV4)

4.5. Göçmen Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Dil ve İletişim Konusunda Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular

Bu bölümde göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde dil ve iletişim konusunda yaşadıkları sıkıntılar arkadaş edinme ve okula uyum boyutuyla ele alınarak göçmen velilerin bakış açısıyla sunulmaya çalışılmıştır.

Göçmen velilerin çocuklarının sınıfta arkadaş edinmelerine ilişkin görüşleri Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13. Göçmen ve Türk Çocukların Arkadaşlık Kurmaları ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Kurar, Anlatır	GV1, GV2, GV3, GV4, GV5, GV6, GV7, GV10	8
Kurar, Anlatmaz	GV8	1
Yok	GV9	1

Göçmen öğrencilerin sınıfta Türk çocuklarla arkadaşlık kurmalarıyla ilgili görüşlere bakıldığında çoğunluğunun (f=8) arkadaşlık kurduğunu ve yaşadıkları olayları ailelerine anlattıkları görülmektedir. Bu konuda yapılan görüşme kayıtlarına yansıyan örnekler şu şekildedir:

Var hocam. Evet her şeyi anlatır. Ben de dinlerim kendini yani yeni geldik biz buraya çocuğuma sıkıntı olmasın diye anlarım dinlerim kendini hep. İyiye gidiyor çok şükür, öğretmeni de güzel öğretmeni de iyi davranıyor kendine. (GV3)

Var anlatıyor herşeyi şöyle böyle arkadaşları var ya. Hani bazen dışlanıyorlar. (GV4)

Çocuk top getirdiği zaman arkadaşları onunla oynuyormuş. Top getirmediği zaman ondan oynamıyorlar. Bir de oynatmıyorlar. Kızlar oynuyor da oğlanlar biraz şey yapıyormuş top getirmediği zaman. (GV1)

Var. Oynar, anlatır bazen. (GV10)

Okulda önceden vardı mesela, sonra başlamışlar, çocuğu dışlamışlar işte mesela, ondan sonra okula gelmedi, nefret etti okuldan. (GV9)

Var, kendi Arapça bilmediği için. Pek anlatmaz, bazen benimki tek oynamayı sever. Evde kardeşi var ya, evde de yalnız oynamayı ister bazen. (GV 8)

Göçmen velilerin, göçmen öğrencilerin sınıfa ve okula uyum sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin görüşleri Tablo 4.14'te verilmiştir.

Tablo 4.14. Göçmen Öğrencilerin Okul ve Sınıflarına Uyum Sağlamaları ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Uyum Sağlama	GV1, GV2, GV3, GV4, GV5, GV6, GV7, GV8, GV10	9
Uyum Sağlamama	GV9	1

Göçmen öğrencilerin sınıfa uyum konusunda sıkıntı yaşamadıkları bir öğrenci dışında tamamının sınıflarına ve okullarına alıştıkları yapılan görüşmelerden anlaşılmaktadır. Bu soruya verilen cevaplardan bazıları örnek olarak sunulmuştur:

Engel yok, sağladılar yani. Ama şöyle şey açısından mesela bu yönden korkardık biz yani dışlarlar mı acep? Suriyeli derler mi acaba diye? Bu korkumuz vardı ama çok şükür böyle bir durumla karşılaşmadık. (GV6)

Okula 4 tane gidiyor, 3 tane evde. Hepsi uyum sağlıyor. (GV2)

Düşünüyorum hocam, çünkü konuşuyor anlaşabiliyor. Belki de bak diyorum, anlaşamasa sorunumuz olurdu. (GV5)

Sağlamadı. 1 sınıfta zaten yarısını geldi. 2. Sınıfta hiç gelmedi. 3. Sınıfta bir hafta geldi bu kadar. (GV9)

Göçmen velilerin göçmen öğrencilerin okul ve sınıfa uyum sağlamalarını engelleyen etmenlere ilişkin görüşleri Tablo 4.15'de verilmiştir.

Tablo 4.15. Göçmen Öğrencilerin Okul ve Sınıflarına Uyum Engelleri ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Dil ve İletişim	GV1, GV2, GV3, GV4, GV5, GV7, GV8, GV9, GV10	8
Dışlanma	GV5, GV6	2
Özlem	GV2	1
Kültür Farkı	GV5	1

Göçmen velilere göre göçmen öğrencilerin okul ve sınıfa uyumlarının önündeki en büyük engel dil ve iletişimdir. (f=8) Uyum sağlamalarını zorlaştıran diğer etkenler ise dışlanma (f=2), geride bıraktıkları hayatlarına, tanıdıklarına duyulan özlem (f=1) VE Kültür farkı (f=1) olarak belirlenmiştir.

Bu konuda görüşme kayıtlarına şu görüşler yansımıştır:

Zaten dil bilmiyor, okuldan hiçbir şey bilmiyor. Alfabe öğrenmedi. Hiç,hiç,hiçbir şey yani. (GV9)

Dil, hemen öğrenemediler sürdü biraz. Bak biz öğrenemedik az konuşuyoruz da anlamıyoruz çoğu şeyi. Çocuklar konuşuyor da biz veli olarak konuşamıyoruz. (GV1)

En fazla geldik buraya dilleri. (GV10)

Birincisi, bencileyin, gözlemlediğime karşılık dil sorunu var. Mesela tamam çocuk az çok çözebiliyor. Çocuk kimisi tez öğrenir ama ailede evde yok. Mesela çocuk buradan gitti eve geliyor meselen atasözleri şeyi oluyor. Onu anne bilmiyor ki nasıl söylesin çocuğuna yardımcı olsun. Yani birinci sınıfta siz de biliyorsunuz hocam; ne kadar evde de okulda da o çocuğun arkasında durmazsan yapamaz yani. Çok şeyler var yani bunun gibi. Mesela çocuklarım geliyor, anne mesela seksek nedir, nasıl oynanır? Mesela ben anlatıyorum onu çocuğuma. Yani şöyle yapılır, böyle yapılır. Mesela Araplar bilmiyor. Kadın onun ne olduğunu bilmiyor, o çocuğa nasıl anlatacak onu. Biraz

ondan geri kalıyorlar okulda. Ailenin bilmemesi yüzünden annenin babanın bilmemesi. Ya anne ya baba bilse zaten sorun çözüliyor orada. (GV5)

Şöyle şey açısından mesela bu yönden korkardık biz. Yani dışlarlar mı acep Suriyeli derler mi acaba diye. (GV6)

Mesela ilk geldiğimiz aralar işte ne bileyim benden olmadı doğrusunu istersen de yani çevremden tanıdıklarından oldu. Yani çocuklar arasında dışlama falan oldu. Doğrusunu istersen okullarda mesela git sen işte Suriyelisin hakkın yok bizim gibi burada şey almaya eğitim almaya yani. Yani çocuklar yaptı bunu birbiri aralarında. (GV5)

Hala yok, dayı yok. Bayramda mesela el öpecek kimse yok. O da zor. (GV2)

Sebebi ne, kültür... Mesela çoğunun kültürü farklı yani. Mesela Arapların sana ne diyorum ben, mesela Araplarla Türkmenler biz değişiyok. Nasıl değişiyok? Bizim kültürümüz şöyle böyle az bir şey de değişik olsa aynı kültür. Ama onların farklı oluyor. Yemek kültürü, yeme kültürü yani her bir şeyi.

Atıyorum mesela; biz de düzenleme var Allahümmesalli ala bayramda mesela tatlı yapılır, bir şeyler yapılır, hazırlanılır, bayrama hazırlık. Eeee Araplarda öyle bir şey yok, ondan yorulduklar yani burada. Düzen yok mesela, atıyorum; şurada sıraya durucun öyle düzen yok onlarda. Öyle yani ondan da sıkıntı oldu. Mesela sabahtan kalk çocuğunu giydir okul kıyafetini, sal okula, doğru mu Hocam? Öyle bir şey yok işte onlarda biraz düzensizlik sorunu var.(GV5)

4.6. Göçmen Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Okul İçinde Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular

Bu bölümde göçmen öğrencilerin okul içi sorunlarını belirlemek amacıyla göçmen velilere iki ülkenin okulları arasındaki farklar, göçmen öğrencilerin okula karşı tutumları ve göçmen öğrencilerin uyum süreçlerine ilişkin yöneltile sorulardan elde edilen bulgular sunulmuştur.

Göçmen velilerin göçmen öğrencilerin geldikleri ülkede okula gidip gitmeme durumlarına ilişkin görüşleri Tablo 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.16 Göçmen Çocukların Geldikleri Ülkede Okula Gitme Durumları ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Okula Gitme	GV7	1
Okula Gitmeme	GV1, GV2, GV3, GV4, GV5, GV6, GV8, GV9, GV10	9

Çocuğunuz geldiğiniz ülkede okula gidiyor muydu?” sorusuna on veliden dokuzu hayır cevabını vermiştir. (f=9) bir veli ise çocuğunun okula Suriye’de başladığını söylemiştir.

Velilerin bu soruya yanıtlardan şu örnekler verilebilir:

Küçüklerde oradayken, burada başladılar. (GV2)

Yok Suriye’de gitmiyordu. Hepsi burada başladı. Osmaniye’de gitti hepsi de.”(GV3)

Hayır hepsi burada başladı. (GV6)

Suriye’de 2 çocuk okul gitti. Sonra buraya geldi, bir çocuk devam etti. Bir kız devam etmedi. Burada şimdi 2 çocuk şükür Şimdi okulda gidiyor. Bir tane 2. sınıf 1 tane 3. Sınıf (GV7)

Göçmen velilerin geldikleri ülkedeki okullarla buradaki okulların karşılaştırılmasına ilişkin görüşleri Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17. Suriye Okulları ve Türk Okullarının Karşılaştırılması ile İlgili Görüşler

Kategoriler	Katılımcılar	f
Suriye Okulları İyi		
Türkiye Okulları İyi	GV1, GV2, GV3, GV4, GV5, GV6, GV7, GV8, GV9, GV10	10

Tablo 4.17’de görüldüğü üzere Türk okulları, göçmenlerin tamamının geldikleri Suriye’deki okullardan daha iyi olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmenin ardından Göçmen velilerin Türkiye’deki okulların iyi olduğunu düşündükleri özelliklerine ilişkin görüşlerine Tablo 4.17.1’de yer verilmiştir

Tablo 4.17.1 Türk Okullarının İyi Yönleri ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Eğitimin Kalitesi Açısından	GV1, GV2, GV3, GV4, GV5, GV6, GV7, GV8, GV9, GV10	10
Eğitimde Fırsat Eşitliği Açısından	GV3, GV4, GV5, GV6, GV9	5
Güvenlik	GV1, GV7	2

Bu değerlendirmeye sebep olan etkenlere bakıldığında çalışmaya katılan tüm velilerin (f=10) Türk okullarındaki eğitimin kalitesine yönelik ifadeler kullanmışlardır. Eğitimde Türk okullarının fırsat eşitliği sunduğu ve ayrımcılığa izin vermediği konusunda görüş bildiren velilerin (f=5) Tablo 3.2’deki veliler incelendiğinde Türkmen kökenli Suriyeliler olduğu dikkat çekmektedir. 2 veli ise Türkiye’deki okulları Suriye’deki okullardan güvenlik anlamından daha iyi bulduklarını belirtmişlerdir. (f=2)

Katılımcıların bu soru ile ilgili görüşlerinden örnekler ise aşağıda verilmiştir:

Yani karşılaştırabilirim. Orada nasıl mesela eğitim; yani nasıl desem ilgilenmezler çocuklarla, okula gidersin, hele biz biraz da Türkmen olduğumuz için biraz sorunlarımız olur orada yani nasıl desem dil sorunumuz var, yani dışlanırsın azıcık Türkmen olduğumuz için. Yani nasıl desem onlar gibi Arapça konuşamıyoruz, okulda öğreniyoruz. Annemiz, babamız bilmiyor Arapça. Okula gittikten sonra biz öğreniyok. Okul Arapça eğitim veriyok. İngilizce var eğitim, bir de Fransızca var yani. Ondan sonra Müslüman olduktan keri öğretmen ile sıkıntı yok ama işte kendi tarafın yok. Aleviydi ve Beşar’ın tarafı olanda sıkıntı var yani ta okulda vardı sıkıntımız yani Türkmen olduğunı bildiği anda seni şeye çıkarır tahtaya, konuşturur alay geçirdi bu kadar yani. (GV5)

Burası hocam iyi, iyi. Çocukların arkasında duruyorlar, çocuktan bir şey duydular bir şey gördüler mesela direkten veliyi arıyorlar. Çocuğu okulda görmediler direkt annesini arıyorlar. Burayı daha güvenli daha iyi. (GV1)

Buradaki okul o yüzden çok farklıdır. Çocuklarım için iyidir. Çocukların okuması anlayışları şeyleri güzel. (GV10)

Hepsi farklı yani burasının daha iyi. Oradaki okullarda şiddet var buradaki okullarda yok. Burada her şey serbest mesela orada şiddet çok. Ders normal, burada iyi, burada çok iyi yani. (GV7)

Göçmen velilerin göçmen öğrencilerin okula ve eğitim yönelik tutumlarına ilişkin görüşleri Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.18. Göçmen Öğrencilerin Okula ve Öğrenmeye Karşı Tutumları ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Okula ve Öğrenmeye İstekli	GV1, GV2, GV3, GV4, GV5, GV6, GV7, GV8, GV10	9
Okula ve Öğrenmeye İsteksiz	GV9,	1

Velilerin görüşleri dikkate alındığında 1 veli hariç tamamının çocuğunun isteyerek okula geldiği, eğitim ve öğrenme faaliyetlerine katılımda istekli oldukları (f=9) sonucuna ulaşılmıştır.

Görüşme sırasında alınan cevaplara örnekler aşağıda sunulmuştur:

Benim çocuklarım da sıkıntı yok Allah'a şükür hocam. Üçü de çok iyi iki oğlum, bir de kızım var. Kızım 3. Sınıf, biliyorsunuzdur belki BİLSEM sınavına bile katıldı. Oğullarım da aynı, çevreleri var yani okulda da. Ama benim görüştüğüm Türk aileler var gidip geldiğim. Ondan mı artık kaynaklanıyor bilmiyorum. (GV5)

Seviyor ödevini yapmayı. 23 Nisan çok mutlu, girmek istiyor, yapmak istiyor. (GV2)

Ben çocuklarımdan dolayı çok memnunum. Derslerle ilgili etkinlikler olsun okuldan olsun her şeyi maşallah başarılar, yani istekliler. (GV6)

Seve seve gelir, seve seve okula gelmeyi. (GV10)

Hayır, ama hiç okulu sevmeyi, dil yok ya. Hiç bilmiyor, şu anda hiç gelmiyor. (GV9)

Göçmen velilerin göçmen öğrencilerin okulda akran zorbalığına maruz kalmalarına ilişkin görüşleri Tablo 4.19'de verilmiştir.

Tablo 4.19. Göçmen Öğrencilerin Akran Zorbalığına Maruz Kalmaları ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Zorbalığa Maruz Kalma	GV2, GV4, GV9	3
Zorbalıkla Karşılaşmama	GV1, GV3, GV5, GV6, GV7, GV8, GV10	7

Tablo 4.19'da yer alan bilgilere göre çocuğunun akran zorbalığına maruz kaldığını söyleyen üç veli (f=3), böyle bir durumla karşılaşmadığını belirten yedi (f=7) bulunmaktadır. Yaşanan sorunların boyutlarının ufak olduğu, bu konunun sınıfta öğretmen tarafından çözüldüğü ve okul yönetimine yansımadağı da veli görüşmelerinden anlaşılmaktadır.

Velilerin bu soruya karşılık olarak verdikleri cevaplardan örnekler aşağıda sunulmuştur:

Hayır. Yok hiç maruz kalmadı. Bunu diline bağlıyorum, diline. (GV 5)

Hayır daha 1 ay oldu buraya geleli biliyorsun. Daha hiçbir şey görmedim. (GV3)

Olmadı. Hayır, hepsi de çok şükür çok iyiler. (GV10)

Meselen sen Suriyelisin. Bu söyleniyor meselen. Bazen oynuyorlar, katılıyorlar, bir tarafa çekiliyorlar, sen Suriyelisin, sen oynama. Canı sıkılıyor, okumayı istemiyor, okula gitmeyi istemiyor.

Öğretmen diyor meselen bazen böyle söyleme diyor, söylüyor yani öğretmen. (GV4)

Mesela, meyve suyu falan varsa elinde, döküyorlarmış mesela (GV9)

Öyle bir iki şey yaparlar ama şey alamadığı arkadaşlarla ama öyle şey değil yani fazla değil yani. O kadar değil hocam. Hocasını da seviyor. (GV2)

Göçmen velilerin göçmen öğrencilerin okula uyum sürecinde yeterince destek olunup olunmadığına ilişkin görüşleri Tablo 4.20'de verilmiştir.

Tablo 4.20 Göçmen Çocuklara Okula Uyumda Verilen Destek ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Yeterli Destek	GV3, GV5, GV9	3
Destek görmeme	GV1, GV2, GV4, GV6, GV7, GV8, GV10	7

Yapılan görüşmeler sonucu görülmektedir ki, göçmen ailelerin çoğunluğu çocuklarını uyum sürecinde de gerekli yardımı alamadıklarını düşünmektedirler. (f=7)

Bu konudaki bazı görüşlerden örneklere aşağıda yer verilmiştir:

Yok, yine yani aynı değişmez. (GV1)

Pek kimse yardımcı olmadı. (GV2)

Biz uyumdan dolayı hiçbir kimse şey etmedik. Kendi kendimize. (GV6)

Kimse yok, mesela bizim çevre sade. (GV8)

Biz destekliyok ama biz istiyoruz okuldan da olsun yani öğretmenlerinden de olsun destek yani bir anadan babadan yetmiyor ki biz istiyok olsunlar. (GV7)

Olundu baya, müdürler sağ olsun, buraya gelmeden önce bile müdürler, öğretmenler gerçekten. (GV5)

Osmaniye'de vardı. Ben buraya yeni gelmişim yani İyi karşıladılar çok memnunum Allah razı olsun kendilerinden. (GV3)

Allah razı olsun şey ettiler okuldan yana, sıkıntımız yok yani. (GV9)

Göçmen velilerin göçmen öğrencilere okula uyum sürecinde destek verenlere ilişkin görüşleri Tablo 4.21' de verilmiştir.

Tablo 4.21 *Göçmen Çocuklara Okula Uyumda Destek Verenler ile İlgili Görüşler*

Tema	Katılımcılar	f
Öğretmenler	GV1, GV2, GV4, GV5, GV7, GV9, GV10	7
Komşular	GV3	1
Kimse	GV6, GV8	2

Çocuklarının uyum sürecinde en büyük desteği veren kişinin öğretmenler olduğunu söyleyen 7 veli (f=7), komşuların destek olduğunu söyleyen 1 veli (f=1), bu süreçte kimsenin çocuğuna destek vermediğini belirten 2 veli (f=2) belirlenmiştir.,

Bu soruya ilişkin görüşler aşağıda örneklendirilmiştir:

Hocalar yardımcı oldu, hatta burada bir hoca varmış Hoca diye. Çok yardımcı oldu kızıma. (GV2)

Öğretmen (GV4)

Okuldan yana, öğretmeni gördük biz. Allah razı olsun iyiydi. (GV9)

Öğretmen (GV10)

Oğlum mesela önce şeyde kaldık biz, 3 yıl kadar kampta. Geçici sığınmacı kampı var ya, orada kaldık. Orada yani biz geri gidilecek falan filan, Arapça okuttular çocuklara 3 yıl 4 yıl de öyle bir şey. E ben çocuğumu 3 sınıftan sonra 4. sınıfa direkt Türkçeye indirdim. Hiç Türkçe almamış çocuk 4. sınıfa Türkçe indi benim oğlum. Çocuk biliyor Türkçe konuşmayı ama Türkçe yazmayı okumayı bilmiyor hiç, almayı Öğretmeni sağ olsun Denizli'dendi. Oğlum ilk kürsüye oturturdu sağ olsun. Abla dedi şey arasında çay arasında dedi gitmem senin çocuğunu okuturum yani. Hangi öğretmen yapar bunu hocam çok öğretmen yapmaz. Öğlen arasında o bir saati ona ayırdı, tam 1 yıl çocuğumu öğlen arası o öğretmen okuttu. Bir yılın sonunda çocuğum sınıf ikincisi çıktı düşün, sınıf ikincisi 30-28 çocuğun içinden. Ama kim yaptı onu öğretmen yaptı. (GV5)

Yani işte komşulardan, ev sahibi. Ev sahibinin kızı gibi gelini gibi bakıyor. Nereye gitse götürüyor getiriyor yani Allah razı olsun destek oluyor. (GV3)

4.7. Göçmen Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilerin Okul Dışında Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Bulgular

Bu bölümde göçmen öğrencilerin okul dışı sorunlarını belirlemek amacıyla Göçmen velilere yöneltilen sorulardan elde edilen bulgular sunulmuştur.

Göçmen velilerin sınıflardaki Türk aileler ile okul dışında görüşmelerine ilişkin görüşleri Tablo 4.22’de verilmiştir.

Tablo 4.22 Göçmen ve Türk Ailelerin Görüşmeleri ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Okul Dışı Görüşme	GV5	1
Okul Dışı Görüşmeme	GV1, GV2, GV3, GV4, GV6, GV7, GV8, GV9, GV10	9

Göçmen veliler çocuklarının sınıfındaki Türk arkadaşlarının aileleriyle okul dışında hiç görüşmediklerini belirtmişlerdir. (f=9) Görüşülen bir veli ise kızının ve kendisinin bu ailelere gidip geldiklerini ifade etmiştir. (f=1)

Verilen yanıtlardan örnekler aşağıda sunulmuştur:

Yok, konuşmayı bilsem isterim. Anlatmayı bir bilsem gitmek gelmek isterim. (GV2)

Yok görmedim daha kimseyi. 1 ay oldu 2 defa okula geliyorum. Ben daha bir ay oldu geliyorum ya katılmadım hiç toplantıya hiç görmedim. (GV3)

Yok dışarılarda konuşmamız olur ama kimsenin evine gidip gelme şansımız olmadı yani. (GV6)

Kızı almaya geldiğimde selam var, gelme yok, herkes evinde. (GV10)

Var yani, ailecek değil de bazen ...ile ben gidiyoruz öyle. Onlar geliyor bazen (GV5)

Göçmen velilerin çocuklarının geleceği ve eğitim hayatına dair planlarının olup olmadığına ilişkin görüşleri Tablo 4.23’ de yer almaktadır.

Tablo 4.23 Göçmen Çocukların Geleceğine Dair Planlar ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Var	GV1, GV2, GV3, GV4, GV5, GV6, GV7, GV8, GV10	9
Yok	GV9	1

Göçmen veliler, çocuklarının eğitimleri sürecinde yaşadıkları sorunlara rağmen eğitim hayatları ve gelecekleri için planlar yaptıklarını belirtmişlerdir.(f=9)

Bir çocuğu okula uyum ve devam sorunu yaşayan veli ise onunla ilgili bir şey beklemediğini, tek isteğinin diğer çocuğunun sağlıklı olması olduğunu ifade etmiştir. (f=1)

Aşağıda yapılan görüşmelerden bazılarına örnekler verilmiştir:

İsterim okusun, bitirsin çocuklarım yani isterim iyi bir yere ulaşsın. (GV2)

Valla hocam ben okusunlar istiyorum. Burada kalacağım gitmeyeceğim. Çocuklarım da bayağı büyük benim biri 7 biri 6 oğlum. İstiyorum burada çalışsınlar, burada okusunlar, burada bitirsinler mekteplerini. Burada kalsınlar yani. (GV3)

İlla ki her anne yani çocuğunun geleceğini mesela şimdiden mesela düşünür. İster iyi yerlere gitsin iyi bir meslek sahibi olsun. Tabii ki yani isteriz. (GV6)

Var tabii çok da var, inşallah olur. Mesela kızım veteriner olmak istiyor küçüklüğünden beri ben de destekliyorum inşallah olur. Oğlum mesela mühendis olmak istiyor büyük oğlum. Ortanca oğlum da doktor olmak istiyor ne bileyim İnşallah da olurlar yani. (GV5)

Çocuktan mı geliyor, dilden mi geldi, neyden kaynaklandı, hiçbir çözüm yok okuldan yana. Benim tek temennim kızımın şifası. (GV9)

4.8.Göçmen Veli Görüşlerine Göre Göçmen Öğrencilere Yönelik Olumlu ve Olumsuz Algılara İlişkin Bulgular

Göçmen öğrencilerin karşılaştıkları olumlu ve olumsuz durumlar göçmen velilerin görüşleri doğrultusunda bu bölümde belirtmeye çalışılmıştır.

Göçmen velilerin bu ülkeye geldikten sonra hayatlarında meydana gelen değişikliklere ilişkin görüşleri Tablo 4.24’de verilmiştir

Tablo 4.24 *Göçmenlerin Göç Sonrasında Hayatlarında Yaşadıkları Değişimlerle İlgili Görüşler*

Tema	Katılımcılar	f
Maddi İmkanlar	GV2, GV3, GV4, GV7, GV9, GV10	6
Sosyal Hayat	GV1, GV5, GV6, GV8	4

Tablo 4.24’e göre göçmenlerin göç sonrası ülkeye gelişleriyle hayatlarında meydana gelen değişiklikler iki temel unsura dayanmaktadır. Ekonomik hayatlarında oluşan değişimlerden söz eden altı veli (f=6) sosyal hayatlarını ilgilendiren alanlarda değişim yaşayan dört veli bulunmaktadır. Bu soruyla ilgili görüşme kayıtlarına yansıyan velilerin yanıtlarından örnekler aşağıda verilmiştir:

Çok şey değişti. Meselen yaşam ortam. Ev vardı, araba vardı mesela hepsi gitti. Tarlalar vardı. Hiçbir şeyimiz kalmadı yani sadece mesela hiçbir şeyimiz kalmadı yani sadece mesela ailelerimiz kaldı orada bir biz geldik. (GV4)

Vallahi her şeyimiz değişti hocam, Orda yaşamak orası güzeldi. Buraya geldik. Burası şey olduk yani yerimiz vardı evimiz vardı Her şeyimiz güzeldi orada düzgündü. Biraz buraya geldik sıkıntı çektik yani İlk geldiğimiz sene. (GV5)

Aslında öncelikle zordu. Mesela insanların karşılaması, bazen hani ister istemez bazen şey oldu. Dışlıyorlar da bazıları mesela şimdi alıştık çok şükür memnunum yani maddi durumda değişiyor mesela ara ara çok şükür yine de orada daha iyiydi.” (GV6)

Kanunlar başka çok zorlandık yaşam şartlarımız ortaydı. (GV1)

Baya çok büyük bir değişiklikler oldu, ne bileyim bir günde ne bileyim evsiz yurtsuz kalmak kötü, ilk geldiğimizde nasıl desem dil sorunumuz olmadı. Bizim dilimiz var aynı yani ama nasıl, ne bileyim, yaşadığın yer- yaşadığın ülke yaşadığın şey değişiyor, her şey değişiyor. İlk geldiğimizde mesela, tamam Türkenik biz ama bazı şeyler bizde Türkçe farklı, Türkmence farklı. Buraya geldik onda baya sıkıntı çektik. Arapları hiç düşünemiyorum ne sıkıntılar oldu. Biz sıkıntı çektiysek konuşma ile ilgili... Ondan sonra çocuklarım geldi mesela, büyük oğlum 4 yaşındaydı. O yatak odasını falan çok severdi, buraya gelince geri gidelim diyordu. Ben geri evimizi istiyorum diyordu, çok kötü yani ne bileyim. (GV5)

Göçmen velilerin Türk ailelerin göçmenlere yardımcı olmadaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri Tablo 4.25’de yer almaktadır.

Tablo 4.25. *Göçmen ve Türk Ailelerin Görüşmeleri ile İlgili Görüşler*

Tema	Katılımcılar	f
Yeterli	GV3, GV5, GV8	3
Yetersiz	GV1, GV2, GV4, GV9	4
Kararsız	GV6, GV7, GV10	3

Kendilerine uyum sağlama ve ihtiyaçlarını karşılama konusunda Türk velilerin yeterince yardımcı olduğunu düşünen üç veli (f=3), yardımcı olmadıklarını belirten dört veli (f=4), verilen destek konusunda kararsız olan üç veli (f=3) belirlenmiştir.

Bu konuda velilerin görüşleri görüşme kaydına şu şekilde yansımıştır:

Yok, kimse yardımcı olmadı. (GV2)

Yok yardımcı olmuyorlar. Çocuk dışlanmasın. Çocuk Suriyeli olduğu yani çoğu çocuk Suriyeli diye alay geçiyor falan. Aileler için önemli bundan biraz sıkıntı oluyor. Ben çocuğuma tembihlersem, sen çocuğuna tembihlersen çocuk yapmaz onu. Yapar mı? Yapmaz. (GV10)

Kendileri şey ederse biraz daha iyi olur. Düşünürüz bizim maddemiz bir yere kadar. Kendilerinin düzeni daha başka. Bazının evi var, bazının arabası var meselen. Benim çocuğuma diyorlar adını vermeycem. Siz Suriyeliniz, siz fakirsiniz. Siz bir şey yapamazsınız, alamazsınız öyle bir şey de oluyor. Sen de insansın, ben de insanım. Bir zaman fakir de olur adam, bir zaman durumu da düzelir. (GV4)

Eh, var diyelim, az, normal gibi. (GV7)

Baya. Mesela ilk geldik yani, yönetme konusunda mesela, komşular ilk geldim adliye nerede, göç İdaresi nerede, şu nerede, bu nerede ben bilmiyorum mesela. Çoğu zaman arkadaşım var mesela benim Türk. Arabası var. Gelir giderken hastaneye başka yerlere çağırır abla gel şöyle yap. Bir şeyler getireceğim götürüleceğim bilmiyorum yerlerini, abla ben giderim seninle ben gösteririm sana der yani çok yardımcı oldular Allah razı olsun. İlk arkadaşım mesela;'ya doğum yaptığımda doğumuma bile beraber gitmiştik. İlk Türk arkadaşım doğumuma da gitti. 2-3 yıl öyle kaldık İskenderun'da hiç bırakmazdı beni. (GV5)

Maddi amaçla yardımcı oldular. Ev sahibi olsun, komşular olsun, o kadar yani. (GV8)

Göçmen velilerin ülkelerine geri dönüp dönmemeye ilişkin görüşleri Tablo 4.26'da verilmiştir.

Tablo 4.26 Göçmenlerin Ülkelerine Dönmeye Dair Planları ile İlgili Görüşler

Tema	Katılımcılar	f
Dönme	GV1, GV5, GV6, GV7	4
Dönmeme	GV3, GV8, GV9, GV10	4
Kararsızlık	GV2, GV4	2

“Ülkenize geri dönmeyi düşünüyor musunuz?” sorusuna dört veli isterim (f=4), dört veli istemem (f=4) yanıtını verirken iki veli ise bilmiyorum, kararsızım (f=2) şeklinde yanıt vermişlerdir. Göçmen velilerin bu soruya ilişkin cevaplarından bazıları şunlardır:

Evet isterim (GV1)

Valla orada güzel mesela Biz orada gideceğiz. (GV7)

Yani doğrusunu isterseniz hocam, yani düzelse vatanımız şey olursa, evimiz yerimiz bize geri verilirse neden olmasın. Olsun yani, ben isterim. (GV5)

Şöyle bir şey barış olursa, dünya düzelse insan memleketine gitmek istemez mi? (GV6)

Kalmak isterim. (GV3)

Yani bilmiyorum ki durum düzelse döneriz icabında benle eşim döner. Çocuklar burada kalır. (GV4)

O çocuklar burda Türkçe öğrendi, dönsek Arapça nasıl olacak. O yüzden diyok dönmiyek. (GV8)

Şu yandan düşünmüyom, çocuğumun ilacı yani kızımın şifası burda, orda yok. (GV9)

Eşim giderse giderim, kalırsa kalırım (GV2)

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin veli görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada; ilkokula devam eden Türk öğrencilerin velileri ve bu sınıflarda eğitim gören göçmen öğrencilerin velileri ile yapılan görüşmelerden aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmada ilk olarak göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde yaşanan sorunlarına ilişkin Türk velilerin görüşleri ele alınmıştır. Araştırma sonunda, göçmen öğrencilerin okula uyumlarının ve akademik başarılarının önündeki en büyük engelin dil ve iletişim konusunda yaşanan sıkıntılar olduğu belirlenmiştir. Araştırmada yer alan Türk velilerden çocuklarının sınıflarında bulunan göçmen öğrencilerin dil problemi sebebiyle derslerde ve arkadaşlarıyla olan sosyal ilişkilerinde sorunlar yaşayabildiklerini belirtenlerin yanı sıra olduğu gibi, dil sıkıntısı çekmeyen çocuklardan öğrenmeye istekli ve derslerde başarılı olan çocukların da olduğunu belirten veliler de bulunmaktadır.

Araştırmaya dahil olan göçmen velilerin çocuklarının çoğu Türkiye’de doğmuş olmalarına ve beş ile 10 yıl arasında değişen zamanlardan beri Türkiye’de bulunmalarına rağmen okula ilk durakları olan Geçici Eğitim Merkezlerinde Arapça eğitim alarak başlamışlardır. Buna bağlı olarak bu çocuklar; Arap kökenli anne babalarının dil bilmemeleri, kendi aralarında kültürlerini muhafaza için Arapça konuşmaya devam etmeleri sebebiyle dil öğrenme ve ilk toplumsal alanları olan okullara uyum sağlama konusunda zorluklar yaşamaktadırlar. Ülkeye gelen Suriyeli göçmenlerin Arap ve Türkmen kökenli olmaları, dil ve iletişim konusunda sıkıntı yaşayıp yaşamamaları konusunda önemli bir etmen olduğu görülmüştür. Geldikleri ülkede kendi aileleri içerisinde Türkmençe konuşan, okula gittiklerinde Arapça öğrenerek eğitimlerine devam etmeye çalışan Türkmen kökenli göçmen veliler çocuklarının okula kolaylıkla uyum sağladıklarını, kendilerini rahatça ifade edebilmeleri sebebiyle arkadaş edinebildiklerini, derslerde zorlanmadıklarını, kendi dillerinde eğitim görmelerinden dolayı burada olmanın onlar için daha iyi olduğunu ifade etmişlerdir. Akın, Bozbaş (2020)' da çalışmalarında benzer şekilde Türkmen kökenli göçmenlerin diğer göçmen gruplara göre kendilerini Türkiye’ye daha çok ait hissettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Ana dilleri Arapça olan, aile içinde kendi dillerini konuşmaya devam eden Arap kökenli Suriyeli veliler ise çocuklarının çat pat Türkçe bildiklerini, arkadaşları tarafından bazen dışlandıklarını, çocuklarının okula uyumda ve derslerde zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Özbek, Özdaş ve Kavan (2021), Yiğit, Şanlı ve Gökalp

(2021), Gökmen (2020), Ekici (2019), Anis (2019), Jafari, Tonğa ve Kışla (2018), Levent ve Çaylak (2017) yaptıkları araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşmış, göçmen öğrencilerin akademik başarılarının, sosyal uyumlarının en önemli belirleyicisinin dil ve iletişim olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre sahip oldukları her şeyi bırakarak Türkiye'ye gelen göçmenlerin; geçimlerini sağlama, barınacak bir ev bulma, kaybettiklerinin yasını tutma gibi yaşadıkları maddi ve manevi tüm sıkıntılar çocuklarını etkilemektedir. Hayat standartları tamamen değişen velilerden bazıları; çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandıklarını, çocuklarının maddi durumları nedeniyle dışlandıklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca bazı Türk veliler göçmen çocukların bizim kültürümüzdeki, geleneksel anne babanın otoriter tutumlarına göre çok daha rahat şekilde büyümekte olduğunu bu yüzden de kurallara uyma, temizlik gibi konularda kendi çocukları için olumsuz örnek oluşturduğunu belirtmiştir. Farklı kültürlerin getirdiği birtakım uygulamalar, çocukların arkadaşları tarafından yadırganmalarına sebep olabilmektedir. Nitekim araştırmaya katılan bir Türk veli, çocuğunun yaşadığı ve kendince olumsuz bulduğu bu deneyimi görüşmelerimiz sırasında anlatmış, çocuğuna bu durumu açıklamakta zorlandığını ifade etmiştir.

Göçmen ailelerin aile bireylerinin kimisinin Suriye'de kalması nedeniyle akrabalık bağlarının olmaması, bayram, düğün (veya ölüm) gibi özel günlerde çocuklar için üzücü bir deneyim olmaktadır. Benzer şekilde Koşar ve Aslan (2020), araştırmalarında aile yapılarının kalabalık ve karmaşık olması, maddi imkansızlıklar nedeniyle temel ihtiyaçların karşılanamaması, temizlik-beslenme gibi temel insani ihtiyaçların karşılanmasında sıkıntıların yaşanması, ilgisiz velilerin, göçmen öğrencilerin okul dışı sorunları olarak sıralanabileceğini ifade etmektedir.

Araştırmada göçmen öğrencilere yönelik olumlu ve olumsuz algılarla ilgili olarak ülkede son yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntılar, güvenliği ve toplumsal hayatı, değerlerimizi olumsuz etkileyen ve sebebi göçmenler olarak medyada gösterilen olaylar sonrasında Türk ailelerin bugüne kadar hoşgörüsüyle yaklaştıkları, yardımcı olmaya çalıştıkları göçmenlerin varlığını bir tehdit olarak gördükleri ve artık ülkelerinde istemedikleri görülmektedir. Benzer şekilde; Ekici, (2019), Keskin, Yükselir, (2018) araştırmalarında göçmen varlığının ülkede kalış sürelerinin uzaması ile ekonomi ve güvenlik açısından bir tehdit olarak algılanmaya başladığı, yerel halkta gelecekle ilgili endişelere sebep olduğunu belirlemişlerdir. Türk velilerin görüşmelerde çocuklarına kendi fikirlerinin aksine, arkadaşlarını dışlamama, ihtiyacı olana yardım etme, empati kurarak anlamaya çalışma gibi öğütlerde buldukları belirlenmiştir. Türk velilerin göçmenlere yönelik

oluşturdukları olumsuz tutumlar her ne kadar farklı şekilde ögütlemelerde bulunsalar da evde yapılan konuşmalarla çocuklar üzerinde etki bıraktığı düşünülmektedir. Boyutlarının çok büyük olmadığı söylene de göçmen velilerden bazıları, çocuklarının arkadaşlarının ayrımcı davranışlarına maruz kaldığını belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu Çakmak, (2021) ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın bir başka sonucuna göre göçmenler; geldikleri ilk andan itibaren uyum süreçlerini kolaylaştırmak için kendilerine Türk aileler tarafından yeterli destek verilmediğini, çocuklarının sınıflarındaki Türk ailelerle okul giriş ve çıkışlarında selamlaşmak dışında bir temaslarının olmadığını belirtmişlerdir. Barınma, geçinme gibi sorunlarında desteğin kendi göçmen tanıdıklarından geldiğini ifade etmişlerdir. Kendi düzenlerinin yeterince iyi olmaması, daveti ev sahibi ülke halkından bekleme, annelerin dil bilmemesi ve geçen 2 yıllık zaman zarfında yaşanan pandemi sürecinin bunda etkili olduğunu düşünmektedirler. Araştırmanın bu bulgusu; Dilek, (2018)'in Türk halkının Suriyeli sığınmacılar için imkanları dahilinde elinden gelen her türlü yardımı yaptığını ifade ettiği çalışması ile fark göstermektedir. Buna karşılık Türk velilerin görüşleri ise; göçmenlerin ülkeye geldikleri günden bu yana gerek devletin gerekse bireylerin onlara fazlasıyla yardımcı oldukları yönündedir. Türk velilere göçmen öğrencilerin uyumları için veli olarak yapabilecekleri şeyler olup olmadığı sorulduğunda, akıllarına sadece maddi destek olabilmek gelmektedir.

Araştırma sonunda her iki veli grubunun yaşanan tüm sıkıntılara rağmen göçmen çocukların çoğunluğunun eğitim ve okula uyum sağladıklarını düşündükleri ortaya konmuştur. Göçmen veliler Türkiye'deki okulların, öğretmenlerin ve eğitim sisteminin Suriye'deki duruma kıyasla çok daha iyi olduğunu açıkça ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin eğitime ve çocuklara çok önem verdiklerini, Türk eğitim sisteminin herkese eşit imkanlar sunabildiğini, ülkelerinde yaşanan ayrımcılığa karşın Türkiye'de çalışan öğrencinin emeğinin karşılığını alacağını düşünen, çocuklarının eğitimleri ve geleceklerine yönelik planları olduğunu, bu ülkede kalarak çocuklarına iyi bir gelecek sunmak isteyen, çocuklarının doktor, mühendis, veteriner olmak istediklerini belirten veliler olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Eliveyden, (2021) araştırmasında; mülteci velilerin çocuklarının geleceklerine yönelik planlar yaptıklarını, üniversite eğitimi alarak doktor, mühendis, öğretmen olmak isteyen öğrencilerin olduğunu ifade etmiştir. Araştırma sonucu göstermektedir ki göçmen veliler çocuklarının geleceğine yönelik planlar yapmakta, eğitim hayatları için sorumluluk üstlenmektedirler. Bu noktadan hareketle iki tarafın beklentilerini gerçekleştirmek için bir araya gelmesi, göçmen öğrencilerin gerek akademik başarılarının

gerekse topluma uyumlarının sağlanması açısından elzemdir.Çözümeye yönelik adımlar aileler tarafından atıldığında uyum sürecinde yaşanan sorunların azalacağı sonucuna ulaşılmıştır.

5.2 Öneriler

1-Göçmen öğrencilerin öncelikli problemleri olarak belirlenen dil ve iletişim engelinin ortadan kaldırılmasına yönelik okul dışı saatlerde Türkçe dil kursları açılmalı, öğrenciler bu kurslara devam konusunda teşvik edilmelidir.

2- Göçmen öğrencilerin okula ve çevreye uyumlarını sağlamak için okul rehberlik hizmetleri konusunda aileler ve öğrenciler bilgilendirilmeli, gerektiğinde çekinmeden yardım istemeleri ve destek almaları sağlanmalıdır.

3- Göçmen öğrencilerin çevreye uyumunda ve akademik başarısında ailenin desteğinin önemi düşünüldüğünde dil probleminin sadece öğrenciler için sorun oluşturmadığı görülmektedir. Bu nedenle velilerin, özellikle de annelerin dil öğretimine yönelik acil müdahaleler yapılmalıdır.

4- Göçmen ve Türk aileleri okul veya sınıf içinde bir araya getirecek etkinlik ve projeler düzenlenmeli bu sayede her iki tarafın birbirini anlaması, ön yargıların azaltılması ve karşılıklı güven ortamının oluşması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akın, M. Bozbaş, G. (2020). Suriye’den Türkiye’ye göçün sosyolojik sonuçları: Suriyeli göçmenler üzerine uygulamalı bir saha araştırması *.Liberal Düşünce Dergisi*, 25 (97), 47- 65. DOI: 10.36484/liberal.692459
- Anis, R. (2019).*Devlet ilkokullarında eğitim gören Suriyeli öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen faktörlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Arslan Ü. ve Ergül, (2021).Mülteci Öğrencilerin Eğitimlerinde Yaşadıkları Sorunlar: Öğretmenlerin Perspektifinden Bir Delphi Çalışması *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 1-31 [2022]
- Bozan, İ. (2014). *Türkiye’de iç göç hareketleri ve göçün eğitim üzerindeki etkisi: Bir durum çalışması*..Akdeniz Üniversitesi, Antalya,Bucak, 2021
- Bülbül, S. ve Köse, A. (2020) Türkiye’de bölgelerarası iç göç hareketlerinin çok boyutlu ölçekleme yöntemi ile incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 39, 75 - 94 [2009]
- Çakmak, H. (2021) *Suriyeli öğrencilere yönelik algının kaynakları: Türk öğretmen, öğrenci ve veliler*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İstanbul Bilgi Üniversitesi, Çocuk Çalışmaları Birimi. (2015) *Suriyeli Mülteci Çocukların Türkiye Devlet Okullarındaki Durumu. Araştırma raporu*. İstanbul.
- Dilek, B. S. (2018). *Suriyeli Göçü*. Ankara, Kripto yayınevi,
- Ekici,H.(2019). Türk toplumunda Suriyelilere yönelik algılanan tehditler ve çözüm önerileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Yıl; 19 (44): 2148-9424
- Elsiveyden, H. (2021). *Veli görüşlerine göre ilkokula giden Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları zorluklar ve çözüm önerileri (Kilis ili örneği)* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- Erdoğan, M. (2017) *Suriyeliler Barometresi: Suriyelilerle uyum içinde yaşamın çerçevesi* İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Gökmen, H. (2020) *Suriyeli göçmen öğrencilerin eğitim sistemine entegrasyonu sorunu (Bursa Yıldırım ilçesi örneği)*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Keskin, M. ve Yükselir, C. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle ilgili haberlerde Suriyeli öğrenciler: Bir söylem analizi çalışması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 555-568. DOI: 10.17240/aibuefd.2019.1

- Koşar, S.,Aslan, F., (2020) İlkokul ve Ortaokula Devam Eden Göçmen Çocukların Eğitim Sorunlarına Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 9/4 2020 s. 1799-1831,
- Kuzu Jafari, K.,Tongça, N., ve Kışla, H. (2018). Suriyeli Öğrencilerin Bulunduğu Sınıflarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri ve Uygulamaları. *Academy Journal of EducationalSciences*.
- Levent, F. ve Çayak, S. (2017). Türkiye'deki Suriyeli öğrencilerin eğitimine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(27), 21-46.
- Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne bağlı Göç ve Acil Durumlarda Eğitim Daire Başkanlığı. (2020). *Türkiye'deki Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Rapor*. Ankara
- Nayır, F. ve Sarıdaş, G. (2020). Çokkültürlü eğitim, kültürlerarası eğitim ve kültürel değerlere duyarlı eğitime ilişkin kavramsal bir inceleme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research* Cilt: 13 Sayı: 70 Nisan 2020 & Volume: 13 Issue: 70 April 2020
- Özbek, D.,Özdaş, F.,Kavan, N.,(2021). Beden eğitimi dersi öğretmenlerinin göçmen öğrencilere ilişkin görüşlerinin incelenmesi [Özel Sayı]. *Milli Eğitim Dergisi*, 50, 785-806.
- Özden, Ş., (2021) Suriyeli Sığınmacılarla Dayanışma(ma) Pratikleri <https://kontrastdergi.com/senay-ozden-suriyeli-siginmacilarla-dayanismama-pratikleri-45-sayi/sayfasindan-erisilmistir>.
- Saklan, E.,Karakütük K. (2021) Türkiye'deki Suriyeli eğitim çağı çocuklarının eğitim süreçleri üzerine bir çözümleme *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl; 8(1): 51-76" Araştırma Makalesi / doi: 10.17860/mersinefd.975386
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü., Çatalbaş, G.(2016). İlkokullarda Yabancı Uyruklu Öğrencilerle Karşılaşılan Sorunlar *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 25/1, [208-229]
- TDK. (2022), <https://www.tdk.gov.tr/tdk/>, Erişim Tarihi:18.03.2022.Uluslararası Göç Örgütü (IOM) *Göç Terimleri Sözlüğü*, 2. Baskı, sf. 36
- Tunga Y., Engin G., & Cagiltay, K. (2020). A LiteratureReview on the Issues Encountered in Educating Syrian Children in Turkey, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(1), 317-333. DOI: 10.17679/inuefd.53584
- Yiğit, A., Şanlı, E., Gökalp, M. (2021) Türkiye'deki Suriyeli öğrencilerin okula uyumlarına yönelik öğretmen, okul yöneticileri ve öğrencilerin görüşleri, *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* 40(1), 471-496. doi: 10.7822/omuefd.856750

- Yiğit, A., Şanlı, E., & Gökalp, M. (2021). Türkiye’deki Suriyeli öğrencilerin okula uyumlarına yönelik öğretmen, okul yöneticileri ve öğrencilerin görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 471- 496. DOI: 10.7822/omuefd.85675
- Zembat, R., Çelik, B., Yıldırım, M.,Kılıçkaya, A. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin “Göçmen Çocuk” metaforlarının belirlemesi*. II. Uluslararası Çocuk Koruma Kongresi, 11-13 Kasım, Ankara

EKLER

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-46314360
Konu : Anket Uygulama İzni

23/03/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 10.03.2022 tarihli ve 172114 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Duygu TOKER POYRAZ, "Göçmen Öğrencilerin Eğitim Sorunlarına İlişkin Veli Görüşleri" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Tavas ilçesinde bulunan ilkokullarda öğrenim gören öğrencilerin velilerine uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
23/03/2022
Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah.29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.İ. / Sefa GELMİŞ-Şef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8401-657e-32b8-9e46-ba44 kodu ile teyit edilebilir.

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, "Göçmen Öğrencilerin Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlarına İlişkin Veli Görüşleri" başlıklı bir araştırma çalışması olup göçmen öğrencilerin eğitimlerinde karşılaşılan sorunlara ilişkin velilerin görüşlerini incelemek amacıyla taşımaktadır. Çalışma, Duygu TOKER POYRAZ tarafından yürütülmektedir. Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.

- Çalışmanın amacı doğrultusunda, nitel çalışma yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsmınızı yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazın) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünden Duygu TOKER POYRAZ'a (mail/tel) yönelebilirsiniz.

Araştırmacı Adı

: Duygu TOKER POYRAZ

Adres:

: Kınıklı Mah. Başsavcı Mustafa Alper Cad.
No:21/9 Pamukkale\DENİZLİ

Cep Tel

: 0 532 714 36 42

e-mail

: duygupoyraz20@gmail.com

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek katılıyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.
(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

A. S

Göçmen Öğrencilerin Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorulara İlişkin Veli Görüşleri

Değerli Veli;

Göçmen Öğrencilerin Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorulara İlişkin Veli Görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada sizlerin görüşlerine ihtiyaç duymaktayız. Sizden istenilen yöneltilen soruları yanıtlamanızdır. Verdiğiniz bilgiler sadece bu çalışma kapsamında kullanılacak ve kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Hiçbir kimse ya da kuruma verilmeyecektir. İzininiz dahilinde görüşmede ses kaydı alınacaktır. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Duygu TOKER POYRAZ
duygupoyraz20@gmail.com
0 532 714 36 42

10.201.1.58

290696

8.03.2022

Tarih: _____

Kişisel Bilgiler

Cinsiyetiniz:

Kadın

Erkek

Eğitim Durumunuz:

.....

Uyruğunuz:

TC

Diğer

Sorular

1. Hangi ülkeden geldiniz? Kaç yıldır buradasınız?
2. Bu ülkeye geldikten sonra hayatınızda ne gibi değişiklikler oldu?
3. Çocuğunuz geldiğiniz ülkede okula gidiyor muydu?
4. Geldiğiniz ülkedeki ve buradaki okulları karşılaştırır mısınız?
5. Çocuğunuzun okula karşı (Türkçe dil becerisi, ödev yapma, etkinliklere katılma isteği ve öğrenme motivasyonu açısından) tutumu nasıldır?
6. Çocuğunuzun okulda arkadaşları var mı? Bu arkadaşlarıyla ve gün içinde yaşadıklarıyla ilgili size bir şeyler anlatır mı?
7. Çocuğunuzun okulda akran zorbalığına maruz kaldığına şahit oldunuz mu? Olduysa; bu süreçte okul yönetimi nasıl bir yol izledi?
8. Çocuğunuzun sınıfa ve okula uyum sağladığını düşünüyor musunuz?
9. Sizce çocuğunuzun sınıf ve okul uyumunun önündeki en büyük engel nedir?
10. Çocuğunuzun sınıfından görüştüğünüz Türk aileler var mı? Görüşüyorsanız ne sıklıkta?
11. Türk ailelerin sizlere yeterince yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz?
12. Çocuğunuza okula uyum sürecinde yeterince destek olunduğunu düşünüyor musunuz?
13. Çocuğunuzun uyum sürecinde size en büyük desteği kim verdi?
14. Çocuğunuzun eğitim hayatı ve geleceği ile ilgili planlarınız var mı?

NOT: Bu sorular araştırmacı Duygu TOKER POYRAZ tarafından hazırlanmış olup hiçbir yerden hazır olarak alınmamıştır.

Göçmen Öğrencilerin Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorulara İlişkin Veli Görüşleri

Değerli Veli;

Göçmen Öğrencilerin Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorulara İlişkin Veli Görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada sizlerin görüşlerine ihtiyaç duymaktayız. Sizden istenilen yöneltlen soruları yanıtlamanızdır. Verdiğiniz bilgiler sadece bu çalışma kapsamında kullanılacak ve kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Hiçbir kimse ya da kuruma verilmeyecektir. İzininiz dahilinde görüşmede ses kaydı alınacaktır. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Duygu TOKER POYRAZ
duygupoyraz20@gmail.com
0 532 714 36 42

Tarih: _____ 10.201.1.58
290696
8.03.2022

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

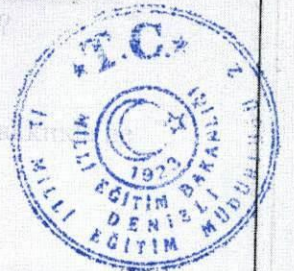
Eğitim Durumunuz:

Uyruğunuz: TC Diğer

Sorular

1. Sizce göçmenlerin bu ülkede bulunmasının olumsuz tarafları var mıdır? Nelerdir?
2. Sizce göçmenlerin bu ülkede bulunmasının olumlu tarafları var mıdır? Nelerdir?
3. Türkiye’de bulunan göçmen öğrencilerin en önemli sorunları nedir?
4. Göçmen öğrencilerin akademik başarıları ve eğitim görmeye yönelik istekleri hakkında ne söyleyebilirsiniz?
5. Göçmen öğrencilerin okula uyumları hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Çocuğunuz sınıfında bulunan göçmen öğrencilerle arkadaşlık kurar mı? Bu arkadaşlarıyla ve gün içinde yaşadıklarıyla ilgili size bir şeyler anlatır mı?
7. Evde kendi aranızda Türkiye’ye göç eden insanlar hakkında konuşur musunuz?
8. Çocuğunuzun sınıftaki en yakın arkadaşı bir göçmen olsun ister misiniz?
9. Sınıfınızda bulunan göçmen öğrencilerin sınıftaki etkileri hakkında neler söylersiniz?
10. Sizce göçmen öğrenciler Türk çocuklarla aynı sınıflarda mı, yoksa ayrı özel sınıflarda mı öğrenim görmelidir? Neden?
11. Göçmen çocukların uyum süreçlerine katkıda bulunabilmek için bir veli olarak yapabileceğiniz şeyler var mı? Varsa neler yapabilirsiniz?
12. Göçmen ailelerle sınıf velileri olarak görüşüyor musunuz? Ne sıklıkla?

NOT: Bu sorular araştırmacı Duygu TOKER POYRAZ tarafından hazırlanmış olup hiçbir yerden hazır olarak alınmamıştır.

ÖZGEÇMİŞ